

**Belgische Kamer
van Volksvertegenwoordigers**

GEWONE ZITTING 1997 - 1998 (*)

5 NOVEMBER 1997

WETSVOORSTEL

**tot regeling van de strafrechtelijke
aansprakelijkheid van ministers**

(Ingediend door Mevrouw Nathalie
de T'Serclaes)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit voorstel moet samengelezen worden met de voorgestelde herziening van artikel 103 van de Grondwet en de toelichting die daar werd verschaft. Ook dit voorstel werd besproken in de subcommissie en is dus aan dezelfde regels onderworpen als het voorstel tot herziening van artikel 103 van de Grondwet.

Het voorgestelde artikel 103 van de Grondwet bepaalt het volgende:

«Zonder dat desgevallend de artikelen 59 of 120 van toepassing zijn, worden ministers voor de misdrijven die zij in de uitoefening van hun ambt mochten hebben gepleegd, bij uitsluiting berecht door het hof van beroep. Hetzelfde geldt voor de misdrijven die door ministers buiten de uitoefening van hun ambt mochten zijn gepleegd en waarvoor zij worden berecht tijdens de uitoefening van hun ambt.

(*) Vierde zitting van de 49^{ste} zittingsperiode

**Chambre des Représentants
de Belgique**

SESSION ORDINAIRE 1997 - 1998 (*)

5 NOVEMBRE 1997

PROPOSITION DE LOI

**réglant la responsabilité pénale
des ministres**

(Déposée par Mme Nathalie
de T'Serclaes)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi doit être lue conjointement avec le nouvel article 103, proposé, de la Constitution et l'exposé qui y est joint. Cette proposition de loi a également été examinée au sein de la sous-commission et relève donc des mêmes règles que la proposition de révision de l'article 103 de la Constitution.

Le nouvel article 103 de la Constitution, proposé, est libellé comme suit :

«Sans que, le cas échéant, les articles 59 ou 120 soient d'application, les ministres sont jugés exclusivement par la cour d'appel pour les infractions qu'ils auraient commises dans l'exercice de leurs fonctions. Ceci s'applique également aux infractions qui auraient été commises par des ministres en dehors de l'exercice de leurs fonctions et pour lesquelles ils sont jugés pendant l'exercice de leurs fonctions.

(*) Quatrième session de la 49^{ème} législature

De wet bepaalt in welke gevallen de ministers strafrechtelijk verantwoordelijk zijn, welke straffen hun worden opgelegd, en op welke wijze tegen hen in rechte wordt opgetreden, zowel bij de berechting als bij de vervolging.

De wet duidt het bevoegde hof van beroep aan, dat zetelt in algemene vergadering zoals bepaald bij de wet. Tegen de arresten van het hof van beroep staat cassatie open bij het Hof van Cassatie, in verenigde kamers, dat niet in de beoordeling van de zaken zelf treedt.

In de gevallen bedoeld in het eerste lid, kan de vervolging in strafzaken van een minister enkel worden ingesteld en geleid door het openbaar ministerie bij de hoven van beroep. De wet regelt het instellen van alle burgerlijke rechtsvorderingen door de benadeelde partijen.

In de gevallen bedoeld in het eerste lid en behalve bij ontdekking op heterdaad, is verlof van de Kamer van volksvertegenwoordigers vereist voor de vordering tot regeling van de rechtspleging, voor de rechtstreekse dagvaarding voor het hof van beroep, en voor de aanhouding.

De wet regelt de samenloop van de vervolging van ministers in de gevallen bedoeld in het eerste lid met de vervolging van leden of gewezen leden van gemeenschaps- of gewestregeringen, zoals bedoeld in artikel 125.

Aan een overeenkomstig het eerste lid veroordeeld minister kan geen genade worden verleend dan op verzoek van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Overgangsbepaling

Voor ministers, die overeenkomstig artikel 103 van de op 17 februari 1994 gecoördineerde Grondwet reeds naar het Hof van Cassatie zijn verwezen, blijft de in dat artikel bedoelde regeling van toepassing.

Hetzelfde geldt voor feiten die hetzij reeds in onderzoek zijn bij een onderzoeksraadsheer van het Hof van Cassatie, hetzij het voorwerp uitmaken van informatiedaden, gesteld door of op vordering van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie.

Totdat de wet bedoeld in het tweede lid erin zal hebben voorzien, past het Hof van Cassatie respectievelijk het hof van beroep de geldende regels inzake strafvordering dienovereenkomstig toe op de berechting van ministers bedoeld in het eerste lid, in de gevallen en met toepassing van de straffen die in de straffwetten zijn bepaald.»

La loi détermine les cas de responsabilité pénale des ministres, les peines à leur infliger et le mode de procéder contre eux, tant lors du jugement que des poursuites.

La loi désigne la cour d'appel compétente, qui siège en assemblée plénière, tel que stipulé par la loi. Les arrêts de la cour d'appel sont susceptibles d'un pourvoi en cassation auprès de la Cour de cassation, chambres réunies, qui ne connaît pas du fond des affaires.

Dans les cas visés à l'alinéa 1er, seul le ministère public près les cours d'appel peut intenter et diriger les poursuites en matière répressive à l'encontre d'un ministre. La loi détermine les règles suivant lesquelles les parties lésées peuvent intenter toute action civile.

Dans les cas visés à l'alinéa 1er et sauf le cas de flagrant délit, l'autorisation de la Chambre des représentants est requise pour la requête en vue du règlement de la procédure, pour la citation directe devant la cour d'appel et pour l'arrestation.

La loi règle le concours des poursuites de ministres dans les cas visés à l'alinéa 1er et des poursuites de membres ou d'anciens membres des gouvernements de communauté ou de région, visés à l'article 125.

Aucune grâce ne peut être faite à un ministre condamné conformément à l'alinéa premier qu'à la demande de la Chambre des représentants.»

Disposition transitoire

«Pour les ministres qui sont déjà renvoyés devant la Cour de cassation conformément à l'article 103 de la Constitution coordonnée le 17 février 1994, la règle visée à l'article précité reste d'application.

La même règle s'applique aux faits qui soit sont déjà à l'instruction auprès d'un conseiller d'instruction de la Cour de cassation soit font l'objet d'actes d'information posés par ou sur requête du procureur général près la Cour de cassation.

Jusqu'à ce qu'il y soit pourvu par la loi visée à l'alinéa 2, la Cour de cassation respectivement la cour d'appel applique les règles en vigueur en matière de procédure pénale au jugement des ministres visés à l'alinéa premier, dans les cas et en application des peines prévues dans les lois pénales.»

Het volstaat niet, zoals de grondwetgever van 1831 deed, te verklaren dat de uitvoeringswet binnen de kortst mogelijke tijd aangenomen moet worden.

Vandaag wordt er de voorkeur aan gegeven om, bij de herziening van artikel 103 van de Grondwet, het desbetreffende artikel, zeker op het vlak van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van ministers, onmiddellijk met uit te voeren.

Het wetsvoorstel is als volgt gestructureerd:

- titel I behandelt de algemene beginselen;
- titel II betreft het onderzoek;
- titel III betreft de aanhouding en de hechtenis;
- titel IV handelt over de procedure ten gronde voor het hof van beroep;
- titel V bevat een aantal specifieke bepalingen.

COMMENTAAR BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Krachtens artikel 74, 2°, van de Grondwet, wordt inzake de wetten betreffende de burgerrechtelijke en strafrechtelijke aansprakelijkheid van de ministers van de Koning, de federale wetgevende macht gezamenlijk uitgeoefend door de Koning en de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Art. 2

Artikel 2 preciseert dat het gaat om ministers en staatssecretarissen van de federale Regering.

Art. 3

Krachtens de eerste alinea van het voorgestelde artikel 103 van de Grondwet duidt de wet het bevoegde hof van beroep aan. Hiermee wou de grondwetgever een al te grote verscheidenheid in de rechtspraak vermijden.

Artikel 3 maakt het hof van beroep te Brussel bij uitsluiting bevoegd. Om een eenvormige rechtspraak te verzekeren, conform de wil van de grondwetgever, verdient het de voorkeur slechts één hof van beroep, met uitsluiting van alle andere, bevoegd te maken. Gelet op het feit dat het *in casu* federale ministers betreft, lijkt het de voorkeur te verdienen, het hof van beroep te Brussel bevoegd te maken: niet alleen is dit hof van beroep de enige instantie waar gewerkt kan worden met taalgemengde kamers, tevens wordt

Il ne suffit pas, comme le fit le constituant de 1831, de déclarer que la loi d'exécution doit être prise sans délai.

Aujourd'hui, le choix se porte sur une exécution immédiate, en même temps que la modification de l'article 103 de la Constitution, de l'article dont question, en particulier au plan de la responsabilité pénale de ministres.

La proposition de loi se structure comme suit :

- le titre Ier porte sur les principes généraux;
- le titre II concerne l'instruction;
- le titre III concerne l'arrestation et la détention;
- le titre IV porte sur la procédure de fond devant la cour d'appel;
- le titre V comporte plusieurs dispositions spécifiques.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 1er

Conformément à l'article 74, 2°, de la Constitution, le pouvoir législatif fédéral est exercé collectivement par le Roi et par la Chambre des représentants, pour les lois relatives à la responsabilité civile et pénale des ministres du Roi.

Art. 2

L'article 2 précise qu'il s'agit de ministres et de secrétaires d'Etat du gouvernement fédéral.

Art. 3

En vertu de l'alinéa 1er de l'article 103, proposé, de la Constitution, la loi désigne la cour d'appel compétente. Ce faisant, le constituant souhaite éviter une trop grande diversité dans la jurisprudence.

L'article 3 fixe la compétence exclusive de la cour d'appel de Bruxelles. En vue d'assurer l'uniformité de la jurisprudence, conformément au souhait du constituant, le choix se porte sur la compétence d'une seule cour d'appel, à l'exclusion de toutes les autres. Etant donné qu'il s'agit en l'occurrence de ministres fédéraux, il paraît opportun de confier cette compétence à la cour d'appel de Bruxelles : si la cour d'appel de Bruxelles est en effet la seule à pouvoir travailler sur la base de chambres mixtes au plan

elk mogelijk verwijt van «communautaire» rechtspraak bij voorbaat ontkracht.

Voor deze regeling van de bevoegdheid *ratione loci* kan tevens verwezen worden naar het parallellisme met het regime van voorrecht van rechtsmacht, waarop het voorgestelde artikel 103 van de Grondwet is gebaseerd: ook daar wordt meestal de plaats genomen waar de betrokkene zijn ambt uitoefent.

Artikel 3 herhaalt verder de criteria die in het voorgestelde artikel 103 van de Grondwet worden gehanteerd:

— tijdens de uitoefening van hun ambt worden ministers steeds berecht door het hof van beroep, ongeacht of het gaat om misdrijven gepleegd bij, dan wel buiten de uitoefening van het ambt;

— na de uitoefening van hun ambt worden ministers enkel berecht door het hof van beroep, wanneer het misdrijven gepleegd bij de uitoefening van hun ambt betreft. Voor misdrijven gepleegd buiten de uitoefening van het ambt, geldt in geval van berechting na de ambtsuitoefening de bevoegdheid van de gewone rechtbanken.

Logischerwijze is het bevoegde openbare ministerie de procureur-generaal bij het hof van beroep te Brussel, die conform het vierde lid van het voorgestelde artikel 103 van de Grondwet, bij uitsluiting de vervolging instelt en leidt.

De vraag rijst wat er moet gebeuren indien een einde wordt gesteld aan het ambt van minister op een moment dat de vervolging reeds is ingesteld door de procureur-generaal van het hof van beroep te Brussel. In het wetsvoorstel wordt geopteerd voor de volgende regeling:

— betreft het misdrijven gepleegd bij de uitoefening van het ambt, dan zal geen enkel probleem rijzen, vermits het hof van beroep te Brussel bevoegd blijft;

— betreft het misdrijven gepleegd buiten de uitoefening van het ambt, dan geldt als algemene regel dat het gemeen recht van toepassing wordt. De volgende regeling wordt toegepast:

a. indien men zich nog in de fase van het opsporingsonderzoek of het gerechtelijk onderzoek bevindt, wordt het dossier overgedragen aan de bevoegde procureur des Konings, op basis van de regels van gemeen recht (cf. artikel 8);

b. indien men zich reeds in de fase van de berechting bevindt, wordt voorgesteld dat het hof van beroep te Brussel de bevoegde instantie blijft, zodra de

linguïstische, ce choix permet également de réfuter tout reproche éventuel de jurisprudence «communautaire».

Il peut également être fait référence, *ratione loci*, au parallélisme avec le régime de privilège de juridiction sur lequel se fonde le nouvel article 103, proposé, de la Constitution : il s'agit généralement de l'endroit où l'intéressé exerce ses fonctions.

L'article 3 rappelle les critères retenus dans le nouvel article 103, proposé, de la Constitution :

— pendant l'exercice de leurs fonctions, les ministres sont toujours jugés par la cour d'appel, qu'il s'agisse d'infractions commises dans ou en dehors de l'exercice des fonctions;

— après l'exercice de leurs fonctions, les ministres ne sont jugés par la cour d'appel que lorsqu'il s'agit d'infractions commises dans l'exercice de leurs fonctions. Pour les infractions commises en dehors de l'exercice des fonctions, la compétence des tribunaux ordinaires est d'application en cas de jugement après l'exercice des fonctions.

En toute logique, le ministère public compétent est de toute évidence le procureur général près de la cour d'appel de Bruxelles, qui seul peut intenter et diriger les poursuites conformément à l'alinéa 4 du nouvel article 103, proposé, de la Constitution.

La question se pose de savoir ce qui se passe lorsqu'il est mis fin aux fonctions de ministre au moment où les poursuites sont déjà intentées par le procureur général près la cour d'appel de Bruxelles. La proposition de loi retient le régime suivant :

— s'il s'agit d'infractions commises dans l'exercice des fonctions, aucun problème ne se pose, étant donné que la cour d'appel de Bruxelles reste compétente;

— s'il s'agit d'infractions commises en dehors de l'exercice des fonctions, la règle générale du droit commun est d'application. Le régime suivant sera appliqué :

a. si l'on se trouve encore dans la phase d'information ou d'instruction, le dossier est transmis au procureur du Roi compétent, conformément aux règles du droit commun (cf. article 8);

b. si l'on se trouve déjà dans la phase du jugement, il est proposé que la cour d'appel de Bruxelles reste l'instance compétente dès que l'intéressé aura été cité.

betrokkene is gedagvaard. Wordt na de dagvaarding een einde gesteld aan het ambt van minister, dan blijft het hof van beroep te Brussel bevoegd. Aldus omvat het criterium van de «berechting» in het voorgestelde artikel 103 van de Grondwet, conform de gangbare interpretatie, de volledige fase van berechting en niet louter en alleen de uitspraak van het vonnisgerecht. Zoniet zou men tot de absurde vaststelling komen dat -tot en met de sluiting van de debatten of zelfs nog later, tot wanneer het vonnis wordt geveld- de volledige zaak naar de rechtbank van eerste aanleg zou kunnen worden verzonden (cf. artikel 30);

c. indien een einde wordt gesteld aan het ambt van minister na de verwijzing door de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van beroep te Brussel, maar vóór de dagvaarding voor dat hof, wordt bepaald dat de procureur-generaal bij het hof van beroep te Brussel voor de kamer van inbeschuldigingstelling de verwijzing vordert naar het bevoegde vonnisgerecht (cf. artikel 19).

Art. 4

Ofschoon het duidelijk niet de bedoeling van de grondwetgever is geweest, om ministers aan de bepalingen van het Strafwetboek te onttrekken, is het noodzakelijk in artikel 4 te expliciteren dat het Strafwetboek en de bijzondere strafwetten van toepassing zijn op ministers. Deze bepaling wordt in het voorgestelde artikel 103 van de Grondwet immers hernomen, om de wetgever de mogelijkheid te bieden specifieke door ministers gepleegde feiten strafbaar te stellen.

Men is evenwel van oordeel dat er geen specifieke verantwoordelijkheid vereist is en dat het volstaat de strafrechtelijke verantwoordelijkheid te beperken tot de gemeenrechtelijke misdrijven ⁽¹⁾. Uiteraard zijn ook de bepalingen die betrekking hebben op de misdrijven begaan door ambtenaren of andere personen die met een openbare dienst zijn belast, van toepassing op ministers ⁽²⁾.

Het probleem van de bijzondere strafrechtelijke aansprakelijkheid van ministers is reeds oud en kwam ook reeds ter sprake onder het regime van het oude artikel 103 van de Grondwet. In verscheidene ontwerpen en voorstellen van wet werd voorgesteld specifieke misdrijven in te voeren. Ofschoon verschillende systemen werden onderzocht, bleek geen enkel voldoening te brengen. Uiteindelijk werd geoordeeld

S'il est mis un terme aux fonctions de ministre après la citation, la cour d'appel de Bruxelles reste compétente. Ainsi le critère de jugement retenu dans le nouvel article 103, proposé, de la Constitution, est interprété, conformément à la signification usuelle, comme la phase intégrale du jugement et non pas uniquement comme le prononcé du tribunal. Le cas échéant, on arriverait au constat absurde que jusqu'à la clôture des débats et même ultérieurement, jusqu'au moment où le jugement est rendu, toute la cause pourrait être renvoyée au tribunal de première instance (cf. article 30);

c. s'il est mis fin aux fonctions de ministre après le renvoi par la chambre des mises en accusation de la cour d'appel de Bruxelles mais avant la citation devant cette cour, il est prévu que le procureur général près la cour d'appel de Bruxelles requiert, devant la chambre des mises en accusation, le renvoi devant l'instance de jugement compétente (cf. article 19).

Art. 4

Même si l'intention du constituant n'a nullement été de soustraire des ministres aux dispositions du Code pénal, il s'impose de préciser à l'article 4 que le Code pénal et les lois pénales particulières s'appliquent aux ministres. Le constituant a en effet repris cette disposition dans la proposition de nouvel article 103 de la Constitution aux fins d'offrir au législateur la possibilité de rendre punissables des faits spécifiques commis par des ministres.

On estime toutefois qu'aucune responsabilité spécifique n'est requise et qu'il suffit de limiter la responsabilité pénale aux infractions de droit commun ⁽¹⁾. Il va de soi que les dispositions relatives aux infractions commises par des fonctionnaires ou autres personnes chargées d'un service public s'appliquent également aux ministres ⁽²⁾.

Le problème de la responsabilité pénale spéciale des ministres ne date pas d'aujourd'hui et a déjà été abordé dans le cadre du régime de l'ancien article 103 de la Constitution. Différents projets et propositions de loi ont essayé d'instaurer des infractions spécifiques. Quoique différentes options soient envisageables en cette matière, aucun des systèmes proposés ne s'est avéré satisfaisant. Il a dès lors été

¹ Zie advies van de Raad van State, *Parl.St.*, Kamer, 1974-75, nr. 651/1, p. 13 en 36; zie ook DELANGHE, R., «Overwegingen over de strafrechtelijke verantwoordelijkheid en de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van ministers en staatssecretarissen», *R.W.*, 1976-77, p. 388-401.

² Zie voorbeelden in het advies van de voorzitter van het Hoog Comité van Toezicht, *Parl.St.*, Kamer, 1974-75, nr. 651/1, p. 149.

⁽¹⁾ Voir avis du Conseil d'Etat, Doc. Parl., Chambre, 1974-75, n° 6511, p. 13 et 36; voir également Delanghe, R., «Overwegingen over de strafrechtelijke verantwoordelijkheid en de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van ministers en staatssecretarissen», *R.W.*, 1976-77, p. 388-401.

⁽²⁾ Voir exemples dans l'avis du président du Comité supérieur de contrôle, Doc. Parl., Chambre, 1974-75, n° 651/1, p. 149.

«dat met de in de bestaande wetten omschreven misdrijven kan worden volstaan om ten opzichte van ministers een passende bestraffing mogelijk te maken, terwijl de andere laakbare feiten toch hun sancties kunnen vinden hetzij in burgerrechtelijke, politieke of disciplinaire aansprakelijkheid hetzij in de nietigverklaring, door de Raad van State, van de akten van administratieve overheden die door een vormgebrek, een overschrijding of afwending van macht zijn aangetast»⁽³⁾.

In sommige vroegere teksten wordt het begrip ambtsmisbruik (of misbruik van functie) gebruikt, waarbij strafbaar wordt gesteld, de minister die met bedrieglijk oogmerk of met het oogmerk om te schaden, misbruik maakt van zijn ambt of zijn hoedanigheid. Dergelijke begrippen zijn echter zeer ruim en de toepassing ervan dreigt problemen te doen rijzen zowel inzake het principe van de strikte interpretatie van het strafrecht als met betrekking tot artikel 7 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens, dat vereist dat het misdrijf duidelijk bij wet wordt bepaald. Bovendien verplicht een soortgelijk misdrijf de strafrechter, bij de beoordeling van de schuld, nagenoeg een oordeel uit te spreken over de politieke schuld van de minister.

Ten slotte zou het vaak heel moeilijk zijn om het bewijs van het vereiste intentioneel element te leveren.

Om al deze redenen wordt ervan afgezien specifieke misdrijven in te voeren en werd ervoor gekozen om volledig te verwijzen naar de inbreuken op de bepalingen van het Strafwetboek en de aanvullende of bijzondere strafwetten. Tevens zijn de ministers strafbaar voor de overtreding van de decreten van de gemeenschappen en de gewesten, van de ordonnances van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en van de verordeningen. De indiener is van mening dat de straffen van het gemeen strafrecht voldoende zijn: de straffen omvatten immers een minimum en een maximum zodat het aan de wijsheid van het hof van beroep te Brussel kan worden overgelaten om rekening te houden met de hoedanigheid van minister.

Het is evenwel duidelijk dat rekening moet worden gehouden met de grondwettelijke bepalingen. Overeenkomstig artikel 102 van de Grondwet kan een minister in geen geval door een mondeling of een schriftelijk bevel van de Koning van zijn verantwoordelijkheid ontheven worden. Zo zal de minister niet kunnen aanvoeren dat hij handelde op bevel van de Koning en dat er op grond van artikel 260 van het Strafwetboek, geen misdrijf aanwezig is.

estimé que « ... les infractions prévues par les lois existantes suffisent à assurer une répression adéquate à l'égard des ministres, les autres faits répréhensibles pouvant trouver leur sanction soit dans la responsabilité civile, politique ou disciplinaire, soit dans l'annulation par le Conseil d'Etat des actes administratifs entachés d'un vice de forme, d'un excès ou d'un détournement de pouvoir.»⁽³⁾

Certains textes antérieurs retiennent la notion d'abus de fonction, sanctionnant le fait que le ministre abuse de sa fonction ou de sa qualité à des fins frauduleuses ou aux fins de nuire. De telles notions sont toutefois très larges et leur application risque de poser problème tant en ce qui concerne le principe de l'interprétation stricte du droit pénal que par rapport à l'article 7 de la Convention européenne des droits de l'homme, qui exige que l'infraction soit clairement établie par la loi. De plus, une telle infraction oblige le juge répressif, lors de l'appréciation de la faute, à prononcer un jugement quant à la faute politique du ministre.

Enfin, il s'avérerait souvent difficile de fournir la preuve de l'élément intentionnel requis.

Tous ces motifs ont poussé à renoncer à l'instauration d'infractions spécifiques et le choix s'est porté sur un renvoi intégral aux incriminations du Code pénal et des lois pénales complémentaires ou particulières. En outre, les ministres sont punissables du fait de contraventions aux décrets des Communautés et des Régions, aux ordonnances de la Région de Bruxelles-Capitale et aux règlements. L'auteur est d'avis que les peines prévues par le droit commun sont suffisantes : elles comportent en effet un seuil minimum et un plafond maximum, de telle sorte qu'il appartient à la sagesse de la cour d'appel de Bruxelles de prendre en compte la qualité de ministre.

Il va sans dire qu'il faut tenir compte des dispositions constitutionnelles. Conformément à l'article 102 de la Constitution, l'ordre verbal ou écrit du Roi ne peut soustraire un ministre à la responsabilité. Ainsi, le ministre ne pourra pas alléguer avoir agi par ordre du Roi, ce qui signifierait qu'il n'y aurait pas d'infraction en vertu de l'article 260 du Code pénal.

³ Zie DELANGHE, R., *l.c.*, p. 398.

⁽³⁾ Voir Delanghe, R., *l.c.*, p. 398.

Art. 5

Het bijzondere regime van het voorgestelde artikel 103 van de Grondwet geldt slechts voor de vervolging van een minister in functie of de vervolging van een minister na de uitoefening van zijn ambt voor misdrijven gepleegd bij de uitoefening van het ambt.

Dit betekent logischerwijze dat voor de vervolging van een minister na de ambtsuitoefening voor misdrijven gepleegd buiten de uitoefening van het ambt, de regels van het gemeen recht gelden. Bijgevolg zullen de rechtbanken van gemeen recht bevoegd zijn en zal een burgerlijkepartijstelling bij de onderzoeksrechter mogelijk zijn. Gelet op het vierde lid, tweede zin, van het voorgestelde artikel 103 van de Grondwet, lijkt het noodzakelijk dit hier te expliciteren. Dit betekent eveneens dat de burgerlijke partij recht heeft op een schadevergoeding.

Art. 6

Conform het vierde lid van het voorgestelde artikel 103 van de Grondwet, bepaalt dit artikel dat, in de gevallen bedoeld in artikel 3, de vervolging enkel kan worden ingesteld door de procureur-generaal bij het hof van beroep te Brussel.

Dit betekent in de eerste plaats dat de strafvordering niet op gang kan worden gebracht door de burgerlijke partij, zodat artikel 63 van het Wetboek van Strafvordering in deze niet van toepassing is. *A fortiori* is geen rechtstreekse dagvaarding voor het hof van beroep mogelijk.

Dit betekent tevens dat in de gevallen waarin het recht om de strafvordering in te stellen of uit te oefenen in bijzondere wetgeving aan bepaalde besturen wordt voorbehouden -hetzij met uitsluiting van, hetzij in samenwerking met het openbare ministerie- enkel de procureur-generaal bij het hof van beroep te Brussel bevoegd zal zijn. Een gelijkaardige regeling geldt ook voor het regime van voorrecht van rechtsmacht ⁽⁴⁾.

Er wordt eveneens bepaald dat de procureur-generaal het onderzoek daadwerkelijk moet leiden, wat betekent dat het niet kan dat het volledige onderzoek wordt gedelegeerd aan het parket van eerste aanleg en pas bij de afronding naar het hof van beroep wordt overgeheveld.

Art. 5

Le régime spécial du nouvel article 103, proposé, de la Constitution, se limite aux poursuites à l'encontre d'un ministre en fonction ou aux poursuites à l'encontre d'un ministre après l'exercice de ses fonctions pour des infractions commises dans l'exercice des fonctions.

Ce qui signifie en toute logique que les poursuites à l'encontre d'un ministre après l'exercice des fonctions, pour des infractions commises en dehors de l'exercice des fonctions, sont régies par les règles du droit commun. Par conséquent, les tribunaux de droit commun seront compétents et une constitution de partie civile auprès du juge d'instruction sera possible. En raison de l'alinéa 4, deuxième phrase, de la proposition d'article 103 de la Constitution, il s'avère nécessaire de l'expliquer ici. Ceci signifie également que la partie civile a droit à des dommages et intérêts.

Art. 6

Conformément à l'alinéa 4 du nouvel article 103, proposé, de la Constitution, le présent article dispose que, dans les cas visés à l'article 3, seul le procureur général près la cour d'appel de Bruxelles peut intenter les poursuites.

Ceci signifie, premièrement, que la partie civile ne peut intenter l'action pénale de telle sorte que l'article 63 du Code d'instruction criminelle ne s'applique pas à cet égard. *A fortiori*, aucune citation directe devant la cour d'appel n'est possible.

Deuxièmement, ceci signifie que dans les cas où la législation spéciale réserve à certaines administrations le droit d'intenter ou d'exercer l'action pénale soit à l'exclusion du ministère public soit en collaboration avec le ministère public, seul le procureur général près la cour d'appel de Bruxelles sera compétent. Une disposition analogue vaut également pour le privilège de juridiction ⁽⁴⁾.

Il est également prévu que le procureur général doit véritablement diriger l'instruction, ce qui signifie qu'il ne peut être question de déléguer toute l'instruction au parquet de première instance et de ne transférer l'instruction à la cour d'appel qu'après sa clôture.

⁴ VERSTRAETEN, R., «Voorrecht van rechtsmacht», in *Strafrecht voor rechtspractici*, p. 106.

⁽⁴⁾ Verstraeten, «Voorrecht van rechtsmacht», dans «*Strafrecht voor practici*», p. 106.

Art. 7

De procedure van opsporing en gerechtelijk onderzoek dient zo nauw mogelijk aan te sluiten bij het gemeen recht. Vandaar dat wordt bepaald dat de bevoegdheden van de onderzoeksrechter enerzijds en de procureur des Konings anderzijds worden waargenomen door respectievelijk de raadsheer in het hof van beroep daartoe aangeduid door de eerste voorzitter van het hof, en de procureur-generaal bij dat zelfde hof.

In het wetsontwerp-«Franchimont» worden de artikelen 23 en 62*bis* van het Wetboek van Strafvordering gewijzigd opdat respectievelijk de procureur des Konings en de onderzoeksrechter buiten hun ambtsgebied zouden kunnen optreden. Het lijkt gepast hier een gelijkaardige bepaling op te nemen.

Art. 8

Artikel 8 regelt de situatie waarbij tijdens het onderzoek wegens misdrijven gepleegd buiten de uitoefening van het ambt van minister, een einde wordt gesteld aan dit ambt. Hiervoor kan verwezen worden naar de toelichting bij artikel 3.

Art. 9

Artikel 9 stelt als algemene regel dat het gemeen recht inzake de strafrechtspleging van toepassing is voor alle aangelegenheden die niet zijn geregeld in deze wet.

Art. 10

In tegenstelling tot artikel 59 van de Grondwet, is in de tekst van het voorgestelde artikel 103 van de Grondwet geen bijzonder regime opgenomen voor de dwangmaatregelen waarvoor het bevel van een rechter is vereist. Hiermee worden die daden van onderzoek bedoeld waarvoor de betrokkene geen instemming geeft of kan geven, zijnde het bevel tot medebrenging, de huiszoeking op basis van een huiszoekingsbevel, de inbeslagneming en het opsporen en af luisteren van telefoongesprekken. De grondwetgever was immers van oordeel dat het niet nodig was dit in de tekst zelf van artikel 103 van de Grondwet op te nemen vermits men zich reeds, in tegenstelling tot de situatie bij de vervolging van parlementsleden, op het niveau van het hof van beroep bevindt.

Tijdens de parlementaire voorbereiding is wel de vraag gerezen of de uitvoeringswet van artikel 103 van de Grondwet niet in een dergelijk systeem moet voorzien, wat het tweede lid van het voorgestelde artikel 103 van de Grondwet trouwens mogelijk maakt.

Art. 7

La procédure d'information et d'instruction doit se rapprocher le plus possible du droit commun. C'est pourquoi il est stipulé que les compétences de juge d'instruction, d'une part, et de procureur du roi, d'autre part, sont assumées respectivement par le conseiller de la cour d'appel désigné à cette fin par le premier président de la cour d'appel et par le procureur général près cette même cour.

Le projet de loi «Franchimont» modifie les articles 23 et 62*bis* du Code d'instruction criminelle, permettant au procureur du Roi ainsi qu'au juge d'instruction d'agir en dehors de leur ressort. Il semble indiqué d'insérer une disposition analogue dans la présente proposition.

Art. 8

L'article 8 règle la situation dans laquelle il est mis fin à la fonction de ministre durant l'instruction, alors qu'il s'agit d'infractions commises en dehors de l'exercice des fonctions. A cet égard, il peut être fait référence au commentaire relatif à l'article 3.

Art. 9

Article 9 prévoit comme règle générale que les règles du droit commun en matière de règlement de la procédure s'appliquent à toute matière qui n'est pas réglée par la présente loi.

Art. 10

Contrairement à l'article 59 de la Constitution, le texte de l'article 103, proposé, de la Constitution ne comporte pas de régime spécial pour les mesures coercitives requérant le mandat d'un juge. Sont visés à cet égard les actes d'instruction sur lesquels l'intéressé ne marque pas ou ne peut marquer son accord, à savoir le mandat d'amener, la perquisition sur la base d'un mandat de perquisition, la saisie, le repérage et les écoutes téléphoniques. Le constituant a en effet estimé qu'il ne fallait pas le prévoir dans le texte même de l'article 103 de la Constitution, étant donné que l'on se trouve déjà au niveau de la cour d'appel, contrairement aux poursuites à l'encontre de parlementaires.

Au cours des travaux parlementaires, la question a été posée de savoir si la loi d'exécution de l'article 103 de la Constitution ne doit pas prévoir un tel système, ce que permet par ailleurs l'alinéa 2 de l'article 103 proposé de la Constitution.

Aldus wordt bepaald dat ten aanzien van een minister in functie en ten aanzien van een gewezen minister, voor misdrijven gepleegd bij de uitoefening van het ambt, geen dwangmaatregelen mogelijk zijn waarvoor het bevel van een rechter vereist is, dan na bevel door de raadsheer, daartoe aangeduid door de eerste voorzitter van het hof van beroep.

Er wordt bewust geopteerd voor een raadsheer aangeduid door de eerste voorzitter, en niet voor de eerste voorzitter zelf, omdat hij moet kunnen zetelen in de procedure ten gronde en iedere schijn van partijdigheid moet worden uitgesloten.

Eveneens wordt bepaald dat in geval van huiszoeking en inbeslagneming, de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers aanwezig moet zijn. Dit wordt vastgelegd in het tweede lid van artikel 10.

Art. 11

Dit artikel regelt de afsluiting van het gerechtelijk onderzoek, waarbij de raadsheer-onderzoeker, indien hij van oordeel is dat het onderzoek volledig is, het dossier overmaakt aan de procureur-generaal. Die kan nieuwe onderzoeksdaden vorderen, indien hij het onderzoek onvolledig acht.

Hiermee worden de regels van gemeen recht bij analogie toegepast. Opgemerkt moet worden, dat het ontwerp-«Franchimont»⁽⁵⁾ hieraan wijzigingen aanbrengt (cf. het voorgestelde artikel 61*quinquies*) en dat deze wijzigingen, bij analogie, in deze materie van toepassing zullen zijn.

Art. 12

Het voorgestelde artikel 103 van de Grondwet bepaalt dat de Kamer van volksvertegenwoordigers verlof moet verlenen voor elke vordering tot regeling van de rechtspleging. Artikel 12 geeft uitvoering aan deze grondwettelijke regel: indien de procureur-generaal de regeling van de rechtspleging wil vorderen voor de kamer van inbeschuldigingstelling, heeft hij daartoe het verlof van de Kamer van volksvertegenwoordigers nodig.

Dit betekent dat het verlof van de Kamer vereist is, zowel indien het bevoegde openbaar ministerie de buitenvervolginstelling vordert, als indien het de verwijzing naar het bevoegde hof van beroep vordert. Het lijkt evenwel logisch dat, in geval van een vordering tot buitenvervolginstelling, de Kamer van volks-

Il est donc prévu que par rapport à un ministre en fonction et par rapport à un ancien ministre, pour des infractions commises dans l'exercice de la fonction, une mesure coercitive requérant le mandat d'un juge ne peut être prise qu'après mandat décerné par le conseiller désigné à cette fin par le premier président de la cour d'appel.

On a opté délibérément pour un conseiller désigné par le premier président et non pour le premier président même, étant donné que ce dernier doit pouvoir siéger dans la procédure au fond et qu'il convient dès lors d'exclure tout indice de partialité.

Il est également prévu qu'en cas de perquisition et de saisie, la présence du président de la Chambre des représentants est obligatoire. C'est ce que prévoit l'alinéa 2 de l'article 10.

Art. 11

Le présent article règle la clôture de l'instruction, le conseiller d'instruction transmettant le dossier au procureur général s'il estime que l'instruction est terminée. Celui-ci peut alors requérir de nouveaux actes d'instruction s'il juge l'instruction incomplète.

Les règles du droit commun s'appliquent donc par analogie. Il convient d'observer que des modifications y sont apportées dans le projet «Franchimont»⁽⁵⁾ (cf. la proposition d'article 61*quinquies*) et que par analogie, ces modifications s'appliqueront dans cette matière.

Art. 12

L'article 103, proposé, de la Constitution, prévoit que la Chambre des représentants doit donner son autorisation pour toute requête en règlement de la procédure. L'article 12 exécute cette règle constitutionnelle : lorsque le procureur général souhaite requérir le règlement de la procédure devant la chambre des mises en accusation, il a besoin à cette fin de l'autorisation de la Chambre des représentants.

Cela signifie que l'autorisation de la Chambre est requise tant lorsque le ministère compétent requiert le non-lieu que lorsqu'il requiert le renvoi devant la cour d'appel compétente. Il semble toutefois logique que, en cas de requête de non-lieu, la Chambre des représentants donne son autorisation selon une pro-

⁽⁵⁾ Wetsontwerp tot verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek, *Parl. St.*, Kamer, 1996-97, nr. 857.

⁽⁵⁾ Projet de loi relatif à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction, *Doc. Parl.*, Chambre, 1996-97, n° 857

vertegenwoordigers haar verlof verleent volgens een versnelde en louter formele procedure. Desgevallend kan overwogen worden het reglement van de Kamer in die zin aan te passen. Wel moet voor ogen worden gehouden, dat de kamer van inbeschuldigingstelling niet verplicht is de procureur-generaal in zijn eindvordering te volgen.

Art. 13 tot 19 (het verlof van de Kamer van volksvertegenwoordigers)

De artikelen 13 tot 19 behandelen de gevallen waarin het verlof van de Kamer van volksvertegenwoordigers is vereist en regelt de procedure.

Artikel 13 behandelt het geval waarin de procureur-generaal na het afsluiten van zijn opsporingsonderzoek geen gerechtelijk onderzoek heeft gevorderd en de betrokken minister rechtstreeks wil dagvaarden. In dit geval zal de rechtstreekse dagvaarding niet kunnen plaatsvinden dan na verlof van de Kamer.

Artikel 14 behandelt de situatie waarin wel een gerechtelijk onderzoek is gevorderd en de procureur-generaal wil overgaan tot de vordering van de rechtspleging voor de kamer van inbeschuldigingstelling. Er kan worden verwezen naar de toelichting bij artikel 12.

Artikel 15 bepaalt dat de procureur-generaal het verlof vraagt aan de Kamer van volksvertegenwoordigers, zowel in geval van rechtstreekse dagvaarding als in geval van verwijzing door de kamer van inbeschuldigingstelling.

Artikel 16 behandelt de procedure voor de Kamer van volksvertegenwoordigers. De Kamer zal daarbij de regelen, bepaald in haar reglement, toepassen. Er wordt bepaald dat de Kamer de betrokken minister of zijn raadsman moet horen en dat het dossier ten minste 48 uur voor het verhoor ter beschikking wordt gesteld van de minister of zijn raadsman.

Het lijkt niet opportuun in de wet voor te schrijven op basis van welke criteria de Kamer van volksvertegenwoordigers haar beslissing tot het verlenen van verlof zal baseren; het komt aan de Kamer toe hierover zelf een rechtspraak uit te bouwen.

Gelet op de dubbele filosofie van artikel 103 van de Grondwet, zal zij ongetwijfeld rekening houden met, enerzijds, «het goed functioneren» van een minister in concreto en, anderzijds, met de bescherming van het ambt van minister in abstracto.

cédure accélérée et strictement formelle. Le cas échéant, on pourrait envisager d'adapter le règlement de la Chambre en ce sens. Il ne faut toutefois pas perdre de vue que la chambre des mises en accusation n'est pas tenue de suivre la requête finale du procureur général.

Art. 13 à 19 (l'autorisation de la Chambre des représentants)

Les articles 13 à 19 inclus concernent les cas requérant une autorisation de la Chambre des représentants et la procédure à cette fin.

L'article 13 concerne le cas où le procureur général n'a pas requis d'instruction à l'issue de l'information et souhaite citer le ministre directement. Dans ce cas, la citation directe ne pourra avoir lieu qu'après autorisation de la Chambre.

L'article 14 concerne la situation dans laquelle une instruction est requise et où le procureur général souhaite requérir la procédure devant la chambre des mises en accusation. On peut s'en référer à l'exposé de l'article 12.

L'article 15 stipule que c'est le procureur général qui demande l'autorisation de la chambre des représentants, tant en cas de citation directe qu'en cas de renvoi par la chambre des mises en accusation.

L'article 16 concerne la procédure devant la Chambre des représentants. A cette fin, la Chambre appliquera les règles définies dans son règlement. Il est prévu que la Chambre doit entendre le ministre concerné ou son conseil et que le dossier doit être mis à la disposition du ministre ou de son conseil au moins 48 heures avant l'audition.

Il semble peu opportun d'inscrire de manière contraignante dans la loi les critères sur la base desquels la Chambre des Représentants se fondera pour décider de donner ou non son autorisation : il appartient à la Chambre d'établir elle-même une jurisprudence à cet égard.

En raison de la double philosophie de l'article 103 de la Constitution, elle tiendra incontestablement compte du «bon fonctionnement» d'un ministre *in concreto*, d'une part, et de la protection de la fonction de ministre *in abstracto*, d'autre part.

Paragraaf twee bepaalt dat, indien de Kamer het verlof weigert, deze beslissing definitief is, tenzij in geval van nieuwe bezwaren.

Evenwel wordt aan de Kamer de mogelijkheid gegeven om haar beslissing uit te stellen. Zo zou zij van oordeel kunnen zijn dat het niet opportuun is een minister op een bepaald moment te laten verwijzen, zonder dat zij deze beslissing definitief wil maken.

Artikel 17 handelt over de gevolgen van het al dan niet verlenen van verlof door de Kamer. Indien de Kamer van volksvertegenwoordigers verlof verleent, zal de procureur-generaal, hetzij rechtstreeks kunnen dagvaarden voor het hof van beroep, hetzij de regeling van de rechtspleging kunnen vorderen voor de kamer van inbeschuldigingstelling.

Daarbij moet goed voor ogen worden gehouden dat eenmaal de Kamer van volksvertegenwoordigers verlof heeft gegeven, de zaak aanhangig kan gemaakt worden bij de bevoegde kamer van inbeschuldigingstelling, die echter vrij is om hetzij de buitenvervolginstelling, hetzij de verwijzing naar het bevoegde vonnisgerecht uit te spreken, ongeacht de eindvordering van het bevoegde openbaar ministerie. De Kamer verleent immers verlof «tout court» en niet verlof voor hetzij een buitenvervolginstelling, hetzij een verwijzing.

Dit heeft tot gevolg dat, ook indien de bevoegde kamer van inbeschuldigingstelling de eindvordering van het openbaar ministerie niet volgt, niet opnieuw verlof gevraagd moet worden aan de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Artikel 18 behandelt de problematiek van de verjaring van de strafvordering. De verjaring wordt geschorst tijdens de ganse procedure voor de Kamer tot en met de eindbeslissing. Indien de Kamer van volksvertegenwoordigers geen verlof verleent en het misdrijven betreft, gepleegd buiten de uitoefening van het ambt, dan is het logisch de verjaring van de strafvordering te schorsen tot op het moment dat een einde wordt gesteld aan het ambt van minister, vermits dan het gemeen recht van toepassing wordt.

Artikel 19 verwijst naar de situatie waarbij een einde wordt gesteld aan het ambt van minister vóór de dagvaarding voor het hof van beroep, maar na de verwijzing. (Voor verdere toelichting hieromtrent kan worden verwezen naar de toelichting bij artikel 3 van het ontwerp.)

De procureur-generaal kan enkel de verwijzing naar de materieel en territoriaal bevoegde rechtbank vorderen. Gelet op het *non bis in idem*-beginsel blijft de beslissing tot verwijzing van de kamer van

Le § 2 stipule que, lorsque la Chambre refuse son autorisation, cette décision est définitive, sauf en cas de charges nouvelles.

La Chambre se voit toutefois conférer la possibilité de reporter sa décision. Ainsi, elle pourrait être d'avis qu'il n'est pas opportun de faire renvoyer un ministre à un moment déterminé, sans qu'elle veuille pour autant rendre cette décision définitive.

L'article 17 porte sur les conséquences de l'autorisation ou du refus d'autorisation de la Chambre. Lorsque la Chambre donne son autorisation, le procureur général pourra soit citer directement devant la cour d'appel, soit requérir le règlement de la procédure devant la chambre des mises en accusation.

Notons à cet égard que dès que la Chambre des représentants a donné son autorisation, la chambre des mises en accusation compétente peut être saisie de la cause et qu'il appartient à cette chambre des mises en accusation de prononcer soit le non-lieu, soit le renvoi devant l'instance de jugement compétente, et ce, quelle que soit la requête finale du ministère public compétent. La Chambre donne en effet une autorisation «tout court», et non pas une autorisation pour un non-lieu ou pour un renvoi.

Cela implique que, même si la chambre des mises en accusation compétente ne suit pas la requête finale du ministère public, il ne faut pas demander une nouvelle autorisation à la Chambre des représentants.

L'article 18 concerne la problématique de la prescription de l'action pénale. La prescription est suspendue durant toute la procédure devant la Chambre, jusqu'à sa décision finale. Lorsque la Chambre des représentants refuse l'autorisation et qu'il s'agit d'infractions commises hors l'exercice des fonctions, il est logique de suspendre la prescription de l'action pénale jusqu'au moment où il est mis fin à la fonction de ministre, puisqu'à ce moment, le droit commun s'applique.

L'article 19 fait référence à la situation où il est mis fin à la fonction de ministre avant la citation devant la cour d'appel, mais après le renvoi. (De plus amples précisions à ce sujet sont données dans le commentaire de l'article 3 de la proposition.)

Le procureur général peut exclusivement requérir le renvoi devant le tribunal matériellement et territorialement compétent. En vertu du principe «*non bis in idem*», la décision de renvoi de la Chambre des

inbeschuldigingstelling immers gelden. Evenwel moet rekening gehouden worden met de specifieke regeling voor misdaden (assisenprocedure). Op het moment van de verwijzingsbeschikking zelf was dit immers zonder belang, aangezien de minister in alle gevallen voor het hof van beroep wordt gebracht: voor de gevallen bedoeld in artikel 3, bestaat er immers geen bijzondere procedure voor assisen. Indien de kamer van inbeschuldigingstelling na het ontslag van de minister vaststelt, dat de gewone procedure van toepassing zal zijn, zal eventueel de link naar de assisenprocedure moeten worden gelegd. Aan de kamer van inbeschuldigingstelling wordt hierbij de mogelijkheid gegeven om te correctionaliseren.

Het tweede lid wijkt af van de gemeenrechtelijke regels voor de regeling van rechtsgebied (art. 525 e.v. van het Wetboek van Strafvordering).

Art. 20 (de procedure voor de kamer van inbeschuldigingstelling)

Artikel 20 somt de mogelijkheden op waarover de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van beroep te Brussel beschikt voor de regeling van de rechtspleging:

- de buitenvervolginstelling;
- het bevelen van verder onderzoek, conform het gemeen recht. Op te merken valt dat aan de kamer van inbeschuldigingstelling, in afwijking van het gemeen recht, niet de bevoegdheid wordt gegeven om ambtshalve vervolgingen in te stellen (artikel 235 van het Wetboek van Strafvordering). Zij beschikt evenmin over een evocatierecht waardoor zij het lopend onderzoek tot zich zou kunnen trekken en de onderzoeksrechter van het onderzoek zou kunnen ontslaan om het zelf verder te zetten;
- de verwijzing.

De gewone regels inzake «denaturatie» gelden, uiteraard niet wat betreft de bevoegdheid van de rechtbank, vermits het hof van beroep te Brussel steeds bevoegd is, maar wel inzake het aannemen van verzachtende omstandigheden of strafverminderende verschoningsgronden.

Art. 21 tot 25 (titel III: aanhouding en voorlopige hechtenis)

Conform het vijfde lid van het voorgestelde artikel 103 van de Grondwet, kan een minister, tijdens de uitoefening van zijn ambt, niet worden aangehouden dan met verlof van de Kamer van volksvertegenwoordigers. Hetzelfde geldt voor de aanhouding van een gewezen ministers, voor misdrijven gepleegd bij de uitoefening van zijn ambt.

mises en accusation reste en effet valable. Il faut toutefois tenir compte du règlement spécifique en matière de crimes (procédure d'assises). Lors de la décision de renvoi, cela n'a aucune importance, puisque le ministre est dans tous les cas traduit devant la cour d'appel : pour les cas visés à l'article 3, il n'existe en effet pas de procédure spécifique devant la cour d'assises. Lorsque, après la démission du ministre, la Chambre constate que la procédure ordinaire sera d'application, il faudra le cas échéant faire le lien avec la procédure d'assises. Dans ce cadre, la chambre des mises en accusation se voit conférer la possibilité de correctionnaliser.

L'alinéa 2 déroge aux règles du droit commun pour ce qui concerne le règlement de juges (art. 525 e.s., Code d'instruction criminelle).

Art. 20 (la procédure devant la chambre des mises en accusation)

L'article 20 énumère les possibilités dont dispose la chambre des mises en accusation de la cour d'appel de Bruxelles pour régler la procédure, étant :

- le non-lieu;
- ordonner la poursuite de l'instruction, conformément au droit commun. Il convient de noter que par dérogation au droit commun, la chambre des mises en accusation n'est pas dotée de la compétence d'instituer des poursuites d'office (art. 235 du Code d'instruction criminelle) ni ne dispose d'un droit d'évocation lui permettant de traiter l'instruction en cours et de décharger le juge d'instruction de l'instruction pour la poursuivre elle-même;

- le renvoi.

Les règles usuelles en matière de dénaturation ne s'appliquent évidemment pas en ce qui concerne la compétence du tribunal, étant donné que la cour d'appel de Bruxelles est toujours l'instance compétente, mais bien pour ce qui concerne les circonstances atténuantes ou les causes d'excuses.

Art. 21 à 25 (Titre III : arrestation et détention préventive)

Conformément à l'alinéa 5 de l'article 103 proposé de la Constitution, un ministre ne peut être arrêté pendant l'exercice de ses fonctions qu'avec l'autorisation de la Chambre des représentants. Ceci vaut également pour l'arrestation d'un ancien ministre pour des faits commis dans l'exercice de ses fonctions.

Ook deze bepaling is opgenomen naar analogie met artikel 59 van de Grondwet. Het spreekt dan ook vanzelf dat de term aanhouding op dezelfde manier moet geïnterpreteerd worden als in artikel 59 van de Grondwet.

Vooreerst wordt met de aanhouding enkel de gerechtelijke vrijheidsberoving bedoeld, in de zin van een vrijheidsberoving als gevolg van een beslissing van de politie of van het parket. Men moet deze vorm van aanhouding of «arrestatie» onderscheiden van de administratieve of bestuurlijke aanhouding die door de politie kan worden uitgevoerd in het kader van haar opdrachten van administratieve politie.

Ten tweede moet het onderscheid worden gemaakt tussen de aanhouding, een bevel tot medebrenging en het bevel tot aanhouding.

- Volgens de definitie van Verstraeten ⁽⁶⁾ doelt «aanhouding» op de vrijheidsberoving als gevolg van een beslissing van de politie of van het parket, en situeert die zich aldus in de tijd vóór het verlenen van een bevel tot aanhouding door de onderzoeksrechter, dat het startpunt vormt van de eigenlijke voorlopige hechtenis. Men gebruikt dus beter de term «arrestatie» of «gerechtelijke vrijheidsberoving». De vrijheidsberoving in de fase van de arrestatie mag in principe niet langer duren dan 24 uur. De 24 uur gaan in op het ogenblik dat de verdachte niet meer beschikt over de vrijheid van komen en gaan of -in de hypothese van het vasthouden door een particulier- vanaf het ogenblik van de aangifte bij een agent van de openbare macht.

- Een bevel tot medebrenging is een gemotiveerd bevel van de onderzoeksrechter dat ertoe strekt een persoon, desnoods onder dwang, voor hem te brengen met het oog op zijn ondervraging. Een bevel tot medebrenging kan uiteraard maar worden gegeven, wanneer de betrokkene nog niet ter beschikking is van de onderzoeksrechter. Het bevel tot medebrenging creëert een titel van vrijheidsberoving voor een periode van 24 uur, die ingaat bij de betekening van het bevel. Wanneer de betrokkene reeds voorafgaandelijk aan het bevel tot medebrenging van zijn vrijheid was beroofd, moet het bevel tot medebrenging worden betekend uiterlijk 24 uur na de effectieve vrijheidsberoving. De vrijheidsbeneming vóór het bevel tot aanhouding kan derhalve maximaal 48 uur bedragen (24 uur ingevolge arrestatie + 24 uur ingevolge bevel tot medebrenging).

- Het bevel tot aanhouding, verleend door de onderzoeksrechter onder de voorwaarden bepaald in artikel 16 van de wet op de voorlopige hechtenis, geldt als een titel van vrijheidsberoving voor vijf dagen, te rekenen vanaf de tenuitvoerlegging. Overeenkomstig artikel 18, § 1, van de wet op de voorlopige hechtenis,

Cette disposition est, elle aussi, reprise par analogie avec l'article 59 de la Constitution. Il est dès lors évident que le terme arrestation doit être interprété de la même manière que dans l'article 59 de la Constitution.

Tout d'abord, on entend uniquement par arrestation la privation judiciaire de liberté dans le sens d'une privation de liberté résultant d'une décision de la police ou du parquet. Il faut distinguer cette forme d'arrestation d'une arrestation administrative, qui peut être exécutée par la police dans le cadre de ses missions de police administrative.

Il convient également de faire une distinction entre l'arrestation, le mandat d'amener et le mandat d'arrêt.

- Selon la définition de Verstraeten ⁽⁶⁾, l'arrestation vise la privation de liberté en conséquence d'une décision de la police ou du parquet et se situe donc dans la période précédant la délivrance d'un mandat d'arrêt par le juge d'instruction, point de départ en fait de la détention préventive. Il est dès lors préférable d'utiliser le terme 'arrestation' ou «privation judiciaire de liberté». La privation de liberté dans la phase d'arrestation ne peut en principe excéder les 24 heures. Les 24 heures prennent cours à partir du moment où le prévenu ne dispose plus de sa liberté de mouvement ou - dans l'hypothèse de la détention par un particulier- à partir du moment de la déclaration auprès d'un agent de la force publique.

- Un mandat d'amener est un mandat motivé du juge d'instruction visant à faire comparaître, le cas échéant par la force, une personne devant lui pour l'interroger. Un mandat d'amener ne peut évidemment être délivré que si l'intéressé n'est pas encore à la disposition du juge d'instruction. Le mandat d'amener crée un titre privatif de liberté pour une période 24 heures prenant cours au moment de la signification du mandat. Si l'intéressé était déjà privé de liberté avant le mandat d'amener, le mandat d'amener doit être signifié au plus tard dans les 24 heures de la privation effective de liberté. La privation de liberté avant le mandat d'arrêt ne peut donc excéder 48 heures (24 heures suite à l'arrestation + 24 heures suite au mandat d'amener).

- Le mandat d'arrêt, décerné par le juge d'instruction selon les conditions fixées à l'article 16 de la loi sur la détention préventive, vaut titre de privation de liberté pour cinq jours, à compter de l'exécution. Conformément à l'article 18, § 1er, de la loi relative à la détention préventive, le mandat d'arrêt doit être

⁽⁶⁾ VERSTRAETEN, R., *Handboek Strafvordering*, 1994, nr. 554 e.v..

⁽⁶⁾ Verstraeten R., *Handboek Strafvordering*, 1994, n° 554 et svts

moet het bevel tot aanhouding worden betekend binnen de termijn van 24 uur die is ingegaan, hetzij bij de effectieve vrijheidsberoving, hetzij bij de betekening van het bevel tot medebrenging, indien dit bevel het bevel tot aanhouding is voorafgegaan.

In het kader van de bijzondere wet houdende tijdelijke en gedeeltelijke uitvoering van artikel 125 van de Grondwet is tijdens de parlementaire voorbereiding over het onderscheid tussen deze drie termen gediscuteerd. Een advies werd gevraagd aan de professoren Franchimont en Verdussen⁽⁷⁾. Net zoals de eerste minister⁽⁸⁾, bevestigden zij dat onder het begrip «aanhouding» moet worden verstaan, de aanhouding zoals bedoeld in de artikelen 1 en 2 van de wet op de voorlopige hechtenis. De aanhouding verschilt daarbij van de voorlopige hechtenis, waarmee de procedure wordt bedoeld die voortvloeit uit de uitvaardiging van een bevel tot aanhouding door de onderzoeksrechter, en van de aanhouding in het kader van de administratieve aanhouding of naar aanleiding van een vonnis of een arrest.

Met andere woorden: het verlov van de Kamer zal vereist zijn zowel voor de aanhouding die een titel van vrijheidsberoving van 24 uur creëert, als voor het bevel tot aanhouding waardoor de procedure van de voorlopige hechtenis begint te lopen. Wellicht zal de onderzoeksrechter onmiddellijk het bevel tot aanhouding vragen en zal het vragen van een verlov voor een vrijheidsberoving van 24 uur eerder theoretisch zijn, temeer daar de onderzoeksrechter beschikt over de mogelijkheid een bevel tot medebrenging uit te vaardigen, dat moet worden beschouwd als een dwangmaatregel en dus valt onder de procedure geregeld in artikel 10, eerste lid. Uiteraard kan het verlov worden gevraagd voor beide handelingen samen.

Bij de ontdekking op heterdaad is geen verlov van de Kamer van volksvertegenwoordigers vereist, noch voor de aanhouding, noch voor het bevel tot aanhouding, op voorwaarde uiteraard dat binnen de termijn van de heterdaad wordt opgetreden. Een termijn van 24 uur lijkt daarbij het maximum⁽⁹⁾.

Artikel 22 bepaalt wie het verlov voor de arrestatie of het bevel tot aanhouding aan de Kamer van volksvertegenwoordigers dient te vragen.

signifié dans les 24 heures prenant cours soit au moment de la privation effective de liberté, soit au moment de la signification du mandat d'amener si ce dernier mandat précède le mandat d'arrêt.

Dans le cadre de la loi spéciale portant exécution temporaire et partielle de l'article 125 de la Constitution, la distinction entre ces trois termes a été débattue lors des travaux préparatoires au parlement. Un avis a été demandé à Messieurs les professeurs Franchimont et Verdussen⁽⁷⁾. Comme le premier ministre⁽⁸⁾, ils ont confirmé qu'il faut entendre par la notion d'arrestation, l'arrestation telle que visée aux articles 1er et 2 de la loi relative à la détention préventive. L'arrestation diffère de la détention préventive, visant la procédure découlant de la délivrance d'un mandat d'arrêt par le juge d'instruction et de la détention dans le cadre d'une arrestation administrative ou suite à un jugement ou à un arrêt.

Autrement dit : l'autorisation de la Chambre sera requise tant pour l'arrestation qui crée un titre de privation de liberté de 24 heures que pour le mandat d'arrêt par lequel la procédure de détention préventive prend cours. Le juge d'instruction demandera sans doute immédiatement le mandat d'arrêt et la demande d'une autorisation pour une privation de liberté de 24 heures sera sans doute théorique, d'autant que le juge d'instruction dispose de la faculté de décerner un mandat d'amener qui doit être considéré comme une mesure coercitive et relève donc de la procédure prévue à l'article 10, alinéa 1er. L'autorisation peut évidemment être demandée pour les deux actes à la fois.

En cas de flagrant délit, l'autorisation de la Chambre du représentants n'est requise ni pour l'arrestation ni pour le mandat d'arrêt, à condition que cela se fasse évidemment dans le délai du flagrant délit. Un délai de 24 heures semble constituer un maximum à cet égard⁽⁹⁾.

L'article 22 stipule qui doit demander l'autorisation d'arrêter et le mandat d'arrêt à la Chambre des représentants.

⁽⁷⁾ Zie de bijlagen bij het verslag van de heer Vandenberghe over het ontwerp van bijzonder wet houdende tijdelijke en gedeeltelijke uitvoering van artikel 125 van de Grondwet, *Parl. St.*, Senaat, 1996-97, nr 501/4, p 8 en 10.

⁽⁸⁾ Zie hetzelfde verslag, p. 10, evenals de bijlagen, p. 20 tot 22. Zie ook aldaar voor de mogelijkheden inzake het bevel tot aanhouding.

⁽⁹⁾ HAYOIT DE TERMICOURT, R., «De parlementaire immunitet», *R. W.*, 1955, p. 58.

⁽⁷⁾ Voir les annexes au rapport de M. Vandenberghe sur le projet de loi spéciale portant exécution temporaire et partielle de l'article 125 de la Constitution, *Doc. Parl., Sénat*, 1996-97, n° 501/4, p. 8 et 10.

⁽⁸⁾ Voir le même rapport, p. 10 ainsi que les annexes, p. 20 à 22. Voir également les possibilités en matière de mandat d'arrêt.

⁽⁹⁾ Hayoit de Termicourt, R., «De parlementaire immunitet», *R. W.*, 1955, p. 58.

Artikel 23 bepaalt de termijn waarbinnen de Kamer het eventuele verlof moet geven, zijnde vijf dagen. Gelet op het feit dat de vraag betrekking heeft op de aanhouding of de voorlopige hechtenis, lijkt het opportuun de termijn zo kort mogelijk te houden. Wanneer verlof wordt gevraagd voor een bevel tot aanhouding, moet de onderzoeksraadsheer verslag uitbrengen aan de Kamer.

Artikel 24 bepaalt dat, indien de Kamer van volksvertegenwoordigers verlof heeft gegeven voor de aanhouding of het bevel tot aanhouding, respectievelijk de procureur-generaal of de raadsheer-onderzoeker het bevel tot aanhouding tegen de minister zal kunnen verlenen.

Artikel 25 betreft het handhaven van de voorlopige hechtenis. Het gemeen recht wordt bij analogie toegepast.

Art. 26

De artikelen 26 en volgende behandelen de procedure ten gronde voor het hof van beroep. Conform het eerste lid van het voorgestelde artikel 103 van de Grondwet, bepaalt de wet niet alleen het bevoegde hof van beroep, maar duidt zij tevens aan op welke wijze de algemene vergadering van dat hof van beroep moet samengesteld zijn om ministers te beoordelen. Doelstelling is enerzijds de betrokken minister niet te laten berechten door een kamer met drie rechters en anderzijds de volledige werking van het hof van beroep niet lam te leggen door te vereisen dat alle raadsheren moeten zetelen in de algemene vergadering, zoals bedoeld in artikel 348 van het Gerechtelijk Wetboek.

Ter zake wordt geopteerd voor de algemene vergadering, samengesteld zoals bepaald in artikel 348, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek. In het geval bedoeld in artikel 348, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, bestaat de algemene vergadering uit elf leden, de eerste leden naar rangorde van het hof of degenen die hen vervangen. Bovendien wordt de taalpariteit gewaarborgd.

Leden die onderzoeksopdrachten hebben uitgeoefend, dwangmaatregelen hebben bevolen of in de kamer van inbeschuldigingstelling hebben gezeteld, kunnen uiteraard niet zetelen bij de behandeling ten gronde zetelen.

Art. 27

De procureur-generaal oefent de strafvordering uit voor het hof van beroep. Opnieuw geldt dezelfde regel dat deze bevoegdheid exclusief is en dus ook geldt wanneer bijzondere wetten deze bevoegdheid hebben opgedragen aan een openbaar bestuur.

L'article 23 prévoit le délai dans lequel la Chambre doit donner éventuellement son autorisation, soit cinq jours. Etant donné que la demande concerne l'arrestation ou la détention préventive, il semble opportun de prévoir le délai le plus court possible. Lorsque l'autorisation demandée concerne un mandat d'arrêt, le conseiller d'instruction doit faire rapport devant la Chambre.

L'article 24 prévoit que lorsque la Chambre des représentants a donné son autorisation pour l'arrestation ou le mandat d'arrêt, respectivement le procureur général ou le conseiller d'instruction pourra décerner le mandat d'arrêt à l'encontre du ministre.

L'article 25 concerne le maintien de la détention préventive. Le droit commun s'applique ici par analogie.

Art. 26

Les articles 26 et suivants concernent la procédure de fond devant la cour d'appel. Conformément à l'alinéa 1er du nouvel article 103, proposé, de la Constitution, la loi ne détermine pas uniquement la cour d'appel compétente, elle désigne également le mode de composition de l'assemblée générale de cette cour d'appel pour juger des ministres. Le but est, d'une part, que le ministre concerné ne soit pas jugé par une chambre composée de trois juges et, d'autre part, de ne pas paralyser tout le fonctionnement de la cour d'appel en exigeant que tous les conseillers siègent dans l'assemblée plénière, comme visé à l'article 348 du Code judiciaire.

Le choix se porte sur l'assemblée générale, composée conformément au prescrit de l'article 348, alinéa 2, du Code judiciaire. Dans le cas visé à l'article 348, alinéa 2, du Code judiciaire, l'assemblée générale se compose de 11 membres par rang d'ordre premiers membres de la cour ou leurs suppléants. De plus, la parité linguistique est garantie.

Des membres qui ont exercé des devoirs d'instruction, ou qui ont ordonné des mesures coercitives ou qui ont siégé dans la chambre des mises en accusation ne peuvent évidemment pas siéger sur le fond.

Art. 27

Le procureur général exerce l'action pénale devant la cour d'appel. A nouveau s'applique la règle voulant que cette compétence est exclusive et qu'elle s'applique donc également lorsque des lois spéciales ont conféré cette compétence à une administration publique.

Art. 28

Dit artikel bepaalt dat de minister verschijnt na dagvaarding van de procureur-generaal.

Art. 29

Dit artikel maakt de regels die gelden op het niveau van eerste aanleg voor de correctionele rechtbanken van toepassing op de procedure ten gronde voor het hof van beroep. Met deze regels worden de bepalingen van boek II, titel I, hoofdstuk II van het Wetboek van Strafvordering bedoeld.

Ook in het regime van voorrecht van rechtsmacht voor magistraten verloopt de procedure zoals in eerste aanleg, ook al bevindt men zich op het niveau van het hof van beroep ⁽¹⁰⁾.

Ook het Hof van Cassatie zelf stelde, in het kader van het Uniop-proces, dat het deze regels zou toepassen en dat deze bepalingen de rechten van verdediging voldoende waarborgen.

Art. 30

Hiervoor kan verwezen worden naar de toelichting bij artikel 3.

Art. 31 en 32

Deze artikelen regelen het cassatieberoep voor het Hof van Cassatie: vermits het gaat om een klassieke procedure in cassatie moet in geen bijzondere regels worden voorzien. Wel wordt voorgesteld de bijzondere samenstelling van het Hof van Casatie, zijnde de vergadering in verenigde kamers, te behouden (cf. artikel 131 van het Gerechtelijk Wetboek).

In geval van cassatie wordt de zaak opnieuw verwezen naar de bijzondere algemene vergadering van het hof van beroep te Brussel die dan evenwel anders zal moeten worden samengesteld.

Art. 33

Er wordt bepaald dat geen uitgifte of afschrift van de akten van rechtspleging, opgemaakt door de Kamer, kan worden afgegeven zonder verlof van de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers. De kosten hiervan komen ten laste van de verzoekers. Wat de akten van rechtspleging van het hof van beroep betreft, geldt het gemeen recht (artikel 125 van het tarief in strafzaken).

⁽¹⁰⁾ Zie VERSTRAETEN, R., *l.c.*, p. 114.

Art. 28

Le présente article stipule que le ministre comparait après citation du procureur général.

Art. 29

Ceci rend applicables à la procédure de fond devant la cour d'appel les règles en vigueur au niveau de la première instance devant les tribunaux correctionnels. Par ces règles, il convient d'entendre le livre II, titre Ier, chapitre II du Code d'instruction criminelle.

Egalement dans le régime de privilège de juridiction pour les magistrats, la procédure se déroule comme en première instance, même si l'on se trouve au niveau de la cour d'appel ⁽¹⁰⁾.

La Cour de cassation a elle-même estimé, dans le cadre du procès Inusop, qu'elle appliquerait ces règles et que celles-ci respectent suffisamment les droits de la défense.

Art. 30

Il peut être référé au commentaire de l'article 3.

Art. 31 et 32

Ces articles règlent le pourvoi en cassation devant la Cour de cassation : étant donné qu'il s'agit d'une procédure classique en cassation, il ne faut pas prévoir de règles spéciales. Il est toutefois proposé de maintenir la composition spéciale de la Cour de cassation, à savoir l'assemblée en chambres réunies (cf. art. 131 du Code judiciaire).

Dans le cas de la cassation, la cause est à nouveau renvoyée devant l'assemblée générale spéciale de la cour d'appel de Bruxelles, qui devra toutefois être composée autrement.

Art. 33

Il est stipulé qu'aucune expédition ou copie des actes de procédure établis par la Chambre ne peut être délivrée sans l'autorisation du président de la Chambre des représentants. Ces frais sont à charge des demandeurs. Pour ce qui concerne les actes de procédure de la cour d'appel, le droit commun s'applique (art. 125 du taux en matière pénale).

⁽²⁰⁾ Voir VERSTRAETEN, R., «*l.c.*», p. 114.

Art. 34

De bijzondere hoedanigheid van de persoon die beschikt over een voorrecht van rechtsmacht, leidt er normaliter toe dat de mededaders en de medeplichtigen en de daders van samenhangende misdrijven samen met de persoon die geniet van het voorrecht van rechtsmacht worden vervolgd en berecht. Deze regels zijn bij analogie toegepast op de mededaders en medeplichtigen van een minister evenals op de daders van samenhangende misdrijven.

Gelet op artikel 150 van de Grondwet kan deze regel evenwel niet gelden wanneer het gaat om misdaden, politieke misdrijven en drukpersmisdrijven, die behoren tot de bevoegdheid van het hof van assisen.

Art. 35

Dit artikel wil een oplossing bieden voor het cumulatieprobleem dat kan rijzen bij de toepassing van artikel 103 en artikel 125 (te herzien) van de Grondwet. Gelijktijdige cumulatie is niet mogelijk, gelet op artikel 61 van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen. Men kan uiteraard wel federaal minister zijn en gewezen regionaal minister en omgekeerd, wat aanleiding kan geven tot de volgende cumulatieregeling.

Hypothese 1

Een federaal minister wordt tijdens de ambtsuitoefening vervolgd voor misdrijven gepleegd als gemeenschaps- of gewestminister:

- a. hetzij bij de uitoefening van het ambt;
- b. hetzij buiten de uitoefening van het ambt.

In dit geval dient zowel artikel 103 als artikel 125 van de Grondwet te worden toegepast. Vermits het misdrijven van een federaal minister in functie betreft, gepleegd buiten de uitoefening van het ambt maar berecht tijdens de ambtsuitoefening, moet artikel 103 worden toegepast. Dit betekent dat het verlot van de Kamer van volksvertegenwoordigers vereist is.

a. Gaat het om misdrijven gepleegd bij de uitoefening van het ambt van regionaal minister, dan geldt tevens artikel 125, vermits dit eveneens van toepassing is op misdrijven bij de uitoefening van het ambt, gepleegd door gewezen ministers. In dit geval is dus het verlot van de betrokken raad noodzakelijk.

b. Gaat het om misdrijven gepleegd buiten de uitoefening van het ambt van regionaal minister, dan geldt het gemeen recht, vermits artikel 125 niet van

Art. 34

La qualité spéciale de la personne disposant d'un privilège de juridiction induit normalement le fait que les poursuites et le jugement des coauteurs et des complices et des auteurs d'infractions connexes se fassent en même temps que ceux de la personne bénéficiant du privilège de juridiction. Ces règles s'appliquent par analogie aux coauteurs et complices d'un ministre ainsi qu'à l'égard des auteurs d'infractions connexes.

En raison de l'article 150 de la Constitution, cette règle ne s'applique toutefois pas lorsqu'il s'agit de crimes non correctionnalisés, de délits politiques ou de délits de presse, qui relèvent de la compétence de la cour d'assises.

Art. 35

Cet article entend résoudre la problématique du cumul pouvant surgir entre l'article 103 de la Constitution et l'article 125 de la Constitution (à réviser). En raison de l'article 61 de la loi spéciale de réformes institutionnelles, tout cumul simultané est impossible. On peut évidemment être ministre fédéral et ancien ministre régional, et inversement, ce qui peut donner lieu à la règle de cumul suivante :

Hypothèse 1 :

- On est ministre fédéral; pendant l'exercice de la fonction, on est poursuivi pour des infractions commises en qualité de ministre communautaire ou régional:

- a. soit dans l'exercice des fonctions;
- b. soit en dehors de l'exercice des fonctions.

Dans ce cas, il convient d'appliquer les articles 103 et 125 de la Constitution. Étant donné que l'on est ministre fédéral en fonction et qu'il s'agit en l'occurrence d'infractions commises en dehors de l'exercice des fonctions mais qui sont jugés pendant l'exercice de la fonction, il faut appliquer l'article 103 de la Constitution. Ce qui signifie que l'autorisation de la Chambre des représentants est requise.

a. S'il s'agit d'infractions commises dans l'exercice des fonctions de ministre régional (a), l'article 125 s'applique également étant donné qu'il s'applique aussi aux infractions commises par d'anciens ministres dans l'exercice des fonctions. Dans ce cas, l'autorisation du Conseil concerné est donc requise.

b. S'il s'agit d'infractions commises en dehors de l'exercice des fonctions de ministre régional (b), le droit commun s'applique étant donné que l'article 125

toepassing is op misdrijven buiten de uitoefening van het ambt, gepleegd door gewezen ministers.

Hypothese 2

Een regionaal minister wordt tijdens de ambts-uitoefening vervolgd voor misdrijven gepleegd als federaal minister:

a. hetzij bij de uitoefening van het ambt als federaal minister;

b. hetzij buiten de uitoefening van het ambt als federaal minister.

In hypothese a zal dit leiden tot een cumulatieve toepassing van de artikelen 125 en 103 van de Grondwet. De betrokken Raad zal verlof moeten verlenen, vermits het gaat om een regionaal minister in functie. Ook zal het verlof van de Kamer vereist zijn, vermits het gaat om misdrijven gepleegd bij de uitoefening van het ambt van federaal minister.

In de wet van 17 december 1996 houdende tijdelijk en gedeeltelijke uitvoering van artikel 103 van de Grondwet, zoals gewijzigd bij de wet van 28 februari 1997, en in de bijzondere wet van 28 februari 1997 houdende tijdelijke en gedeeltelijke uitvoering van artikel 125 van de Grondwet, werd de volgende regeling uitgewerkt.

a. Artikel 2, § 1, tweede lid, van de wet van 17 december 1997 bepaalt dat de wet niet van toepassing is op de misdrijven gepleegd in de uitoefening van het ambt van lid van een gemeenschaps- of gewestregering;

b. Artikel 2, § 1, tweede lid, van de bijzondere wet van 28 februari 1997 bepaalt dat de wet niet van toepassing is op de misdrijven gepleegd bij de uitoefening van het ambt van de federale regering.

Het voorgestelde artikel 103, zesde lid, bepaalt dat de wet de samenloop regelt «van de vervolging van ministers in de gevallen bedoeld in het eerste lid met de vervolging van leden of gewezen leden van gemeenschaps-of gewestregeringen, zoals bedoeld in artikel 125».

In artikel 35 wordt de oplossing van de tijdelijke wetten hernomen. Aldus wordt de bevoegdheid gegeven aan de assemblee waarvoor de minister politiek verantwoordelijk was op het ogenblik dat hij het misdrijf bij de uitoefening van het ambt heeft gepleegd.

Enkel de hypothese van een federaal minister, die wordt vervolgd voor misdrijven gepleegd bij de uitoefening van het ambt van gemeenschaps-of gewest-

ne s'applique pas à des infractions commises par des anciens ministres en dehors de l'exercice des fonctions.

Hypothèse 2 :

On est ministre régional; pendant l'exercice des fonctions on est poursuivi pour des infractions commises en qualité de ministre fédéral:

a. soit dans l'exercice des fonctions comme ministre fédéral;

b. soit en dehors de l'exercice des fonctions comme ministre fédéral.

Dans l'hypothèse a, cela donnera lieu à l'application cumulative des articles 125 et 103 de la Constitution. Le Conseil concerné devra donner l'autorisation étant donné qu'il s'agit d'un ministre régional en fonction. L'autorisation de la Chambre sera également requise étant donné qu'il s'agit d'infractions commises dans l'exercice des fonctions d'ancien ministre fédéral.

La loi du 17 décembre 1996 portant exécution temporaire et partielle de l'article 103 de la Constitution, telle qu'elle a été modifiée par la loi du 28 février 1997, et la loi spéciale du 28 février 1997 portant exécution temporaire et partielle de l'article 125 de la Constitution, prévoient le règlement suivant :

a. L'article 2, § 1er, alinéa 2, de la loi du 17 décembre 1996 dispose que la loi ne s'applique pas aux infractions commises dans l'exercice de la fonction de membre d'un gouvernement de communauté ou de région;

b. L'article 2, § 1er, alinéa 2, de la loi spéciale du 28 février 1997 prévoit que la loi ne s'applique pas aux infractions commises dans l'exercice de la fonction de membre du gouvernement fédéral.

L'article 103 proposé, dispose dans son alinéa 6 que la loi règle le concours «des poursuites de ministres dans les cas visés à l'alinéa premier et des poursuites de membres ou d'anciens membres des gouvernements de communauté ou de région, visés à l'article 125.»

L'article 35 reprend la solution des lois temporaires. La compétence est ainsi dévolue à l'assemblée devant laquelle le ministre était politiquement responsable au moment où il a commis l'infraction dans l'exercice de ses fonctions.

Seule l'hypothèse d'un ministre fédéral qui est poursuivi pour des infractions commises dans l'exercice des fonctions de ministre de communauté ou de

minister, wordt in artikel 35 geregeld. De bijzondere wet tot uitvoering van het te herziene artikel 125 van de Grondwet, zal de omgekeerde hypothese regelen. In concreto betekent dit dat het de betrokken gemeenschaps- of gewestraad is die verlof zal moeten geven voor de rechtstreekse dagvaarding, de verwijzing of de aanhouding.

Art. 36

Deze wet treedt in werking de dag van haar bekendmaking.

WETSVOORSTEL

TITEL I

Algemene beginselen

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Art. 2

Voor de toepassing van deze wet moet onder «minister» worden verstaan, een lid van de federale Regering.

Art. 3

Het Hof van Beroep te Brussel is bij uitsluiting bevoegd om een minister te berechten, zowel tijdens de uitoefening van zijn ambt als na de uitoefening van zijn ambt, voor de misdrijven die door hem mochten zijn gepleegd in de uitoefening van het ambt.

Hetzelfde geldt voor de berechting van een minister tijdens de uitoefening van zijn ambt, voor de misdrijven die door hem buiten de uitoefening van het ambt mochten zijn gepleegd.

Art. 4

De bepalingen van het Strafwetboek en van de bijzondere strafwetten zijn van toepassing op ministers in de gevallen bedoeld in artikel 3.

région est réglée dans l'article 35. La loi spéciale d'exécution de l'article 125 de la Constitution à réviser réglera l'hypothèse inverse.

Ceci signifie concrètement que le conseil de communauté ou de région concerné devra donner l'autorisation pour la citation directe, le renvoi ou l'arrestation.

Art. 36

La loi entre en vigueur le jour de sa publication au Moniteur.

N. DE T'SERCLAES

PROPOSITION DE LOI

TITRE I^{er}

Principes généraux

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

Art. 2

Pour l'application de la présente loi, il convient d'entendre par «ministre», un membre du Gouvernement fédéral.

Art. 3

La Cour d'Appel de Bruxelles est seule compétente pour le jugement d'un ministre, tant pendant l'exercice de ses fonctions qu'après l'exercice de ses fonctions, pour des infractions qu'il aurait commises dans l'exercice de ses fonctions.

La même règle s'applique au jugement d'un ministre pendant l'exercice de ses fonctions, pour des infractions qu'il aurait commises en dehors de l'exercice de ses fonctions.

Art. 4

Les dispositions du Code pénal et des lois pénales particulières s'appliquent aux ministres dans les cas visés à l'article 3.

De bepalingen betreffende de misdrijven gepleegd door ambtenaren of door personen belast met een openbare dienst of bekleed met enig gedeelte van het openbaar gezag zijn van toepassing op ministers in de gevallen bedoeld in artikel 3.

Art. 5

Voor de berechting van een minister na de uitoefening van zijn ambt, voor de misdrijven die door hem buiten de uitoefening van zijn ambt mochten zijn gepleegd, geldt het gemeen recht, zowel betreffende de bevoegde rechtbank als betreffende het instellen van de strafvordering.

TITEL II

*Vervolging en onderzoek
jegens ministers in de gevallen
bedoeld in artikel 3*

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Art. 6

In de gevallen bedoeld in artikel 3, kan de vervolging tegen een minister uitsluitend worden ingesteld door de procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Brussel, en wordt de strafvordering verder uitgeoefend onder zijn leiding en gezag.

Art. 7

In de gevallen bedoeld in artikel 3, worden de ambtsverrichtingen die in de regel behoren tot de bevoegdheid van de onderzoeksrechter en van de procureur des Konings, waargenomen door de raadsheer in het Hof van Beroep te Brussel daartoe aangesteld door de eerste voorzitter van dit hof, en door de procureur-generaal ieder wat hem betreft.

Zij mogen alle handelingen verrichten en gelasten die tot hun respectieve bevoegdheid behoren op het gebied van opsporing of gerechtelijk onderzoek. Zij stellen de procureur-generaal van het betrokken rechtsgebied waar de handeling moet worden verricht hiervan in kennis. Deze laatste licht op zijn beurt de procureur des Konings in van het arrondissement waar de handeling moet worden verricht.

Les dispositions relatives aux infractions commises par des fonctionnaires ou des personnes chargées d'un service public ou revêtues d'une part quelconque de l'autorité publique sont d'application aux ministres dans les cas visés à l'article 3.

Art. 5

Pour le jugement d'un ministre après l'exercice de ses fonctions, pour des infractions qu'il aurait commises en dehors de l'exercice de ses fonctions, le droit commun s'applique, tant pour ce qui concerne le tribunal compétent que pour l'institution des poursuites en matière répressive.

TITRE II

*Poursuite et instruction
à l'encontre de ministres dans
les cas visés à l'article 3*

CHAPITRE I^{ER}

Dispositions générales

Art. 6

Dans les cas visés à l'article 3, la poursuite à l'encontre d'un ministre peut uniquement être intentée par le procureur général près la cour d'appel de Bruxelles et la poursuite de l'action pénale est exercée sous sa direction et son autorité.

Art. 7

Dans les cas visés à l'article 3, les fonctions qui relèvent en principe de la compétence du juge d'instruction et du procureur du Roi, sont exercées par le conseiller près la cour d'appel de Bruxelles désigné à cette fin par le premier président de cette cour, et par le procureur général chacun pour ce qui le concerne.

Ils peuvent procéder et faire procéder à tous les actes relevant de leurs attributions respectives au plan de l'information et de l'instruction. Ils en informent le procureur-général du ressort concerné où l'acte doit être posé. Ce dernier informe à son tour le procureur du Roi de l'arrondissement où l'acte doit être posé.

Art. 8

Indien een einde wordt gesteld aan het ambt van minister en de vervolging misdrijven betreft gepleegd buiten de uitoefening van het ambt, wordt het onderzoek onmiddellijk verder gezet door de bevoegde procureur des Konings en in voorkomend geval, door de bevoegde onderzoeksrechter, overeenkomstig de regels van gemeen recht.

Art. 9

Voor de aangelegenheden die niet zijn geregeld in deze wet, geldt het gemene recht inzake de strafrechtspleging.

HOOFDSTUK II

**Bijzondere bepalingen betreffende
het gerechtelijk onderzoek in de gevallen
bedoeld in artikel 3**

Art. 10

In de gevallen bedoeld in artikel 3, en behalve bij op heterdaad ontdekte misdaad of op heterdaad ontdekt wanbedrijf, kunnen de dwangmaatregelen waarvoor het bevel van een rechter is vereist, ten opzichte van een minister, alleen worden bevolen door de raadsheer aangeduid door de eerste voorzitter van het hof van beroep, op verzoek van de raadsheer bedoeld in artikel 7.

Huiszoeking of inbeslagname kan enkel geschieden in aanwezigheid van de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers of in geval van verhindering, van een door hem aangewezen lid.

HOOFDSTUK III

**Afsluiting van het gerechtelijk onderzoek
in de gevallen bedoeld in artikel 3**

Art. 11

Wanneer de raadsheer bedoeld in artikel 7, oordeelt dat het gerechtelijk onderzoek is voltooid, zendt hij zijn verslag naar de procureur-generaal.

Indien deze het onderzoek onvolledig acht, kan hij bijkomende vorderingen richten tot de raadsheer bedoeld in artikel 7.

Art. 8

Lorsqu'il est mis fin à la fonction de ministre et qu'il s'agit de la poursuite d'infractions commises en dehors de l'exercice des fonctions, l'instruction est immédiatement reprise par le procureur du Roi compétent et, le cas échéant, par le juge d'instruction compétent, conformément aux règles du droit commun.

Art. 9

Les matières qui ne sont pas réglées par la présente loi, relèvent du droit commun en matière d'instruction criminelle.

CHAPITRE II

**Dispositions particulières relatives à
l'instruction dans les cas visés à l'article 3.**

Art. 10

Dans les cas visés à l'article 3 et hormis le cas de crime ou délit flagrant, les mesures de contrainte pour lesquelles le mandat d'un juge est requis peuvent uniquement être ordonnées à l'égard d'un ministre, par le conseiller désigné par le premier président de la cour d'appel à la requête du conseiller visé l'article 7.

Les perquisitions ou saisies ne peuvent se faire qu'en présence du président de la Chambre des représentants ou, en cas d'empêchement, d'un membre désigné par celui-ci.

CHAPITRE III

**Clôture de l'instruction dans
les cas visés à l'article 3**

Art. 11

Lorsque le conseiller visé à l'article 7 estime que l'instruction est terminée, il transmet son dossier au procureur général.

Lorsque celui-ci juge l'instruction incomplète, il peut adresser des requêtes complémentaires au conseiller visé à l'article 7.

Art. 12

Indien de procureur-generaal geen andere onderzoekshandelingen vordert, vordert hij de regeling van de rechtspleging voor de kamer van inbeschuldigingstelling te Brussel, indien daartoe het in hoofdstuk IV bedoelde verlof van de Kamer van volksvertegenwoordigers werd verleend.

Hoofdstuk IV. Verlof van de Kamer van volksvertegenwoordigers voor de rechtstreekse dagvaarding of de vordering tot regeling van de rechtspleging

Afdeling 1

Algemene bepalingen

Art. 13

Wanneer de procureur-generaal na het stellen van opsporingsdaden, een minister rechtstreeks wil dagvaarden voor het hof van beroep in de gevallen bedoeld in artikel 3, kan deze rechtstreekse dagvaarding niet plaatsvinden dan na verlof daartoe van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Art. 14

Indien de procureur-generaal overeenkomstig artikel 12 de regeling van de rechtspleging wil vorderen in de gevallen bedoeld in artikel 3, is daartoe het verlof vereist van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Afdeling 2

Procedure

Art. 15

In de gevallen bedoeld in artikel 13 en 14 vraagt de procureur-generaal het verlof aan de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Art. 16

§ 1. De Kamer van volksvertegenwoordigers beaadt slaagt over het verlof op verzoek van de procureur-generaal overeenkomstig de bepalingen van haar reglement. Ten minste 48 uur voor het verhoor door de Kamer, moet het dossier ter beschikking worden gesteld van de minister zodat hij er kennis kan van nemen en er zich een afschrift van kan laten bezorgen. De procedure verloopt met gesloten deuren.

Art. 12

Lorsque le procureur général ne requiert pas d'autres actes d'instruction, il requiert le règlement de la procédure devant la chambre de mises en accusation de Bruxelles, pour autant que la Chambre des représentants ait donné à cette fin l'autorisation visée au chapitre 4.

Chapitre 4 : autorisation de la Chambre des représentants pour la citation directe ou la requête en règlement de la procédure.

Section 1^{ère}

Dispositions générales

Art. 13

Lorsque le procureur général souhaite, après avoir posé les actes d'information, citer directement un ministre devant la cour d'appel dans les cas visés à l'article 3, cette citation directe ne peut intervenir qu'en vertu de l'autorisation de la Chambre des représentants.

Art. 14

Lorsque, conformément à l'article 12, le procureur général entend requérir le règlement de la procédure dans les cas visés à l'article 3, l'autorisation de la Chambre des représentants est requise à cette fin.

Section 2

Procédure

Art. 15

Dans les cas visés aux articles 13 et 14, le procureur général demande l'autorisation de la Chambre des représentants.

Art. 16

§ 1er La Chambre des représentants délibère sur l'autorisation, sur réquisition du procureur général conformément aux dispositions de son règlement. Quarante-huit heures au moins avant l'audition par la Chambre, le dossier doit être mis à la disposition du ministre afin qu'il puisse en prendre connaissance et s'en faire délivrer une copie. La procédure se déroule à huis clos.

§ 2. Indien de Kamer van volksvertegenwoordigers het verlof weigert, is deze beslissing definitief, tenzij in geval van nieuwe bezwaren.

De Kamer kan evenwel haar beslissing uitstellen en afhankelijk maken van de door haar ingeroepen redenen.

Afdeling 3

Gevolgen van het verlof

Art. 17

De Kamer van volksvertegenwoordigers maakt het dossier en haar beslissing over aan de procureur-generaal.

Indien de Kamer van volksvertegenwoordigers daartoe het verlof heeft verleend, zal de procureur-generaal de betrokken minister dagvaarden voor het hof van beroep, respectievelijk de regeling van de rechtspleging vorderen bij de kamer van inbeschuldigingstelling.

Art. 18

De verjaring van de strafvordering wordt geschorst gedurende de procedure voor de Kamer van volksvertegenwoordigers tot en met haar eindbeslissing.

Indien de Kamer van volksvertegenwoordigers geen verlof verleent voor de rechtstreekse dagvaarding of voor de vordering tot regeling van de rechtspleging, in de gevallen bedoeld in artikel 3, tweede lid, wordt de verjaring van de strafvordering geschorst tot op het moment dat een einde wordt gesteld aan het ambt van minister.

Art. 19

Indien een einde wordt gesteld aan het ambt van minister na de verwijzing door de kamer van inbeschuldigingstelling maar vóór de dagvaarding voor het hof van beroep en het misdrijven gepleegd buiten de uitoefening van het ambt betreft, adieert de procureur-generaal de kamer van inbeschuldigingstelling uitsluitend met het oog op de vaststelling dat er een einde werd gesteld aan het ambt van minister en dat bijgevolg het verdere verloop van de procedure zal worden beheerst door de regels van gemeen recht. Indien de feiten waarvoor werd verwezen strafbaar zijn met criminele straffen, stelt de Kamer van inbeschuldigingstelling vast of er al dan niet gronden zijn om alleen een correctionele

§ 2 Si la Chambre des représentants refuse l'autorisation, cette décision est définitive, sauf en cas de charges nouvelles.

La Chambre des représentants peut toutefois reporter sa décision et subordonner celle-ci aux motifs invoqués par elle.

Section 3

Conséquences de l'autorisation

Art. 17

La Chambre des représentants communique le dossier et sa décision au procureur général.

Lorsque la Chambre a donné son autorisation, le procureur général procède, selon le cas, à la citation devant la cour d'appel ou requiert le règlement de la procédure devant la chambre des mises en accusation.

Art. 18

La prescription de l'action pénale est suspendue durant la procédure devant la Chambre des représentants, jusqu'à la décision finale de la Chambre des représentants.

Lorsque la Chambre des représentants ne donne pas son autorisation pour la citation directe ou pour la requête en règlement de la procédure, dans les cas visés à l'article 3, alinéa 2, la prescription de l'action publique est suspendue jusqu'au moment où il est mis fin à la fonction de ministre.

Art. 19

Lorsqu'il est mis fin à la fonction de ministre après le renvoi par la chambre des mises en accusation mais avant la citation devant la cour d'appel et qu'il s'agit d'infractions commises en dehors de l'exercice des fonctions, le procureur général saisit la chambre des mises en accusation, exclusivement dans le but de constater qu'il a été mis fin à la fonction de ministre et que par conséquent, la suite de la procédure sera régie par les règles du droit commun. Lorsque les faits ayant donné lieu au renvoi sont punissables de peines criminelles, la chambre des mises en accusation détermine s'il existe des motifs pour prononcer uniquement une peine correctionnelle. En vue de la poursuite de l'action pénale, le procureur général fait par-

straf uit te spreken. De procureur-generaal doet, met het oog op de verderzetting van de strafvordering, het dossier toekomen aan het overeenkomstig het gemeen recht bevoegde lid van het openbaar ministerie.

HOOFDSTUK V

De procedure voor de kamer van inbeschuldigingstelling

Art. 20

Indien de kamer van inbeschuldigingstelling van oordeel is dat het feit noch een misdaad, noch een wanbedrijf, noch een overtreding oplevert of dat er tegen de verdachte generlei bezwaar bestaat, verklaart zij dat er geen reden is tot vervolging.

Zij kan zo nodig verdere onderzoeken bevelen.

Indien de kamer van inbeschuldigingstelling van oordeel is dat er tegen de verdachte voldoende bewaren bestaan, spreekt het de verwijzing uit naar het Hof van Beroep te Brussel.

TITEL III

Aanhouding en voorlopige hechtenis van een minister in de gevallen bedoeld in artikel 3

Art. 21

In de gevallen bedoeld in artikel 3 en behalve bij op heterdaad ontdekte misdaad of een op heterdaad ontdekt wanbedrijf, is geen aanhouding of voorlopige hechtenis van een minister mogelijk dan met verlof van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Art. 22

Indien de aanhouding of de voorlopige hechtenis van de minister noodzakelijk blijkt, in de gevallen bedoeld in artikel 3, richt de procureur-generaal daartoe een verzoek tot de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Art. 23

De Kamer van volksvertegenwoordigers vergadert zo spoedig mogelijk en doet binnen vijf dagen, in voorkomend geval op verslag van de raadsheer bedoeld in artikel 7, na de procureur-generaal, de minister en zijn raadsman gehoord te hebben, uitspraak over

venir le dossier au membre du ministre public qui est compétent en vertu du droit commun.

CHAPITRE V

La procédure devant la chambre des mises en accusation

Art. 20

Lorsque la chambre des mises en accusation est d'avis que le fait n'est un crime, ni un délit ni une contravention ou qu'il n'existe aucune charge à l'encontre du prévenu, elle déclare qu'il n'y a pas de motif de poursuite.

Elle peut, si nécessaire, ordonner des informations nouvelles.

Lorsque la chambre des mises en accusation est d'avis qu'il existe des charges suffisantes à l'encontre du prévenu, elle prononce le renvoi devant la cour d'appel de Bruxelles.

TITRE III

Arrestation et mise en détention préventive dans les cas visés à l'article 3

Art. 21

Dans les cas visés à l'article 3 et hormis le cas de crime ou délit flagrant, ni l'arrestation ni la mise en détention préventive d'un ministre ne sont possibles qu'en vertu de l'autorisation de la Chambre des représentants.

Art. 22

Lorsque l'arrestation ou la mise en détention préventive du ministre s'avère nécessaire, dans les cas visés à l'article 3, le procureur général en fait la demande à la Chambre des représentants.

Art. 23

La Chambre des représentants se réunit dans les plus brefs délais et statue dans les cinq jours, le cas échéant, sur la base du rapport du conseiller visé l'article 7, après avoir entendu le procureur général, le ministre et son conseil, sur l'autorisation éventuelle

het eventuele verlot tot aanhouding of voorlopige hechtenis. De procedure verloopt met gesloten deuren.

Art. 24

Indien de Kamer van volksvertegenwoordigers daartoe verlot heeft gegeven, wordt de minister aangehouden door de procureur-generaal.

Indien de Kamer van volksvertegenwoordigers daartoe het verlot heeft gegeven, wordt het bevel tot aanhouding tegen de betrokken minister verleend door de raadsheer bedoeld in artikel 7.

De artikelen 16 tot 20 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis zijn van toepassing op de afgifte van het bevel tot aanhouding, in zoverre zij verenigbaar zijn met de bepalingen van deze wet.

Art. 25

In de gevallen bedoeld in artikel 3, doet de kamer van inbeschuldigingstelling uitspraak over het handhaven van de voorlopige hechtenis, voor het verstrijken van de termijn van vijf dagen bedoeld in artikel 21, § 1, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis. Vervolgens oordeelt deze kamer van maand tot maand over de handhaving van de voorlopige hechtenis.

De artikelen 21 tot 25 en 35 tot 38 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis zijn van toepassing op de handhaving van de voorlopige hechtenis in de mate dat ze verenigbaar zijn met de bepalingen van deze wet.

TITEL IV

Procedure ten gronde voor het Hof van Beroep te Brussel

HOOFDSTUK I

Samenstelling van de zetel

Art. 26

§ 1. De misdrijven bedoeld in artikel 3 worden toegewezen aan de algemene vergadering van het hof van beroep samengesteld zoals bepaald in artikel 348, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek. De eerste voorzitter uitgezonderd, telt deze algemene vergadering evenveel Franstalige als Nederlandstalige leden.

pour l'arrestation ou la mise en détention préventive. La procédure se déroule à huis clos.

Art. 24

Lorsque la Chambre des représentants a donné son autorisation, le ministre est arrêté par le procureur général.

Lorsque la Chambre des représentants a donné son autorisation, le mandat d'arrêt à l'encontre du ministre concerné est décerné par le conseiller visé à l'article 7.

Les articles 16 à 20 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive s'appliquent à la délivrance du mandat d'arrêt, pour autant qu'ils soient compatibles avec les dispositions de la présente loi.

Art. 25

Dans les cas visés à l'article 3, la chambre des mises en accusation se prononce sur le maintien de la mise en détention préventive, avant l'expiration du délai de 5 jours visé à l'article 21, § 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la mise en détention préventive. Ensuite, cette chambre se prononcera chaque mois sur le maintien de la détention préventive.

Les articles 21 à 25 et 35 à 38 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, sont d'application au maintien de la détention préventive dans la mesure où ils sont compatibles avec les dispositions de la présente loi.

TITRE IV

Procédure de fond devant la Cour d'Appel de Bruxelles

CHAPITRE 1^{er}

Composition du siège

Art. 26

§ 1er. Les infractions visées à l'article 3 sont attribuées à l'assemblée générale de la cour d'appel, composée conformément au prescrit de l'article 348, alinéa 2, du Code judiciaire. Le premier président excepté, cette assemblée générale compte autant de membres francophones que de membres néerlandophones.

§ 2. De leden van het hof van beroep die onderzoeksambten hebben uitgeoefend, overeenkomstig artikel 7, die dwangmaatregelen hebben bevolen, overeenkomstig artikel 10, of die hebben gezeteld in de kamer van inbeschuldigingstelling, nemen geen zitting in de algemene vergadering, bedoeld in § 1.

HOOFDSTUK II

Procedure ter terechtzitting

Art. 27

De procureur-generaal oefent de strafvordering uit voor het hof van beroep.

Art. 28

De betrokken minister verschijnt na dagvaarding door de procureur-generaal.

Art. 29

De procedure wordt geregeld door de van kracht zijnde procedurebepalingen van toepassing op de correctionele rechtbanken, voor zover ze niet tegenstrijdig zijn met deze wet.

Art. 30

Indien na de dagvaarding een einde wordt gesteld aan het ambt van minister en het misdrijven buiten de uitoefening van het ambt betreft, blijft de zaak aanhangig bij het hof van beroep.

HOOFDSTUK III

Cassatieberoep

Art. 31

Tegen de arresten gewezen door het hof van beroep, staat enkel cassatieberoep bij het Hof van Cassatie, in verenigde kamers, open.

Wanneer het Hof van Cassatie het arrest vernietigt, verwijst het de zaak en de partijen terug naar het Hof van Beroep te Brussel. In dat geval wordt de zaak behandeld door de algemene vergadering, bedoeld in artikel 26, samengesteld uit andere leden. De eerste voorzitter wordt vervangen overeenkomstig de regels van artikel 319 van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 2. Les membres de la cour d'appel qui ont exercé des fonctions d'instruction, conformément à l'article 7, qui ont ordonné des mesures de contrainte conformément à l'article 10 ou qui ont siégé à la chambre des mises en accusation, ne siègent pas au sein de l'assemblée générale visée au § 1er.

CHAPITRE II

Procédure à l'audience

Art. 27

Le procureur général exerce l'action publique devant la cour d'appel.

Art. 28

Le ministre concerné comparaît sur la citation du procureur général

Art. 29

La procédure est régie par les dispositions de procédure en vigueur, applicables aux tribunaux correctionnels, pour autant qu'elles ne soient pas contraires à la présente loi.

Art. 30

Lorsqu'il est mis fin à la fonction de ministre après la citation et qu'il s'agit d'infractions commises en dehors de l'exercice des fonctions, la cour d'appel reste saisie de l'affaire.

CHAPITRE III

Pourvoi en cassation

Art. 31

Les arrêts rendus par la cour d'appel sont uniquement susceptibles de pourvoi en cassation devant la Cour de cassation, chambres réunies.

Lorsque la Cour de cassation annule l'arrêt, elle renvoie la cause et les parties devant la cour d'appel de Bruxelles. Dans ce cas, l'assemblée générale visée à l'article 26, composée d'autres membres, connaît de la cause. Le premier président est remplacé conformément aux règles de l'article 319 du Code judiciaire.

Art. 32

Artikel 131 van het Gerechtelijk Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 131. Cassatieberoep tegen beslissingen van het Hof van Beroep te Brussel, genomen met toepassing van artikel 103 van de Grondwet, worden behandeld door de verenigde kamers.».

TITEL V

Bijzondere bepalingen

HOOFDSTUK I

Uitgifte of afschrift van het dossier

Art. 33

§ 1. Er kan geen uitgifte of afschrift van akten van rechtspleging, opgemaakt door de Kamer van volksvertegenwoordigers, worden afgegeven zonder het uitdrukkelijk verlof van de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

§ 2. De kosten van alle uitgiften en afschriften komen ten laste van de verzoekers.

HOOFDSTUK II

Mededaders en medeplichtigen; samenhang

Art. 34

§ 1. De mededaders van en de medeplichtigen aan hetzelfde misdrijf waarvoor de minister wordt vervolgd, en de daders van samenhangende misdrijven worden, op dagvaarding van de procureur-generaal, samen met de minister vervolgd en berecht.

§ 2. De voorgaande paragraaf vindt evenwel geen toepassing op de daders van misdaden en van politieke misdrijven en drukpersmisdrijven die samenhangen met het misdrijf waarvoor de minister wordt vervolgd.

Art. 32

L'article 131 du Code judiciaire est remplacé par la disposition suivante :

«Tout pourvoi en cassation contre les décisions de la cour d'appel de Bruxelles, prises en application de l'article 103 de la Constitution, est examiné par les chambres réunies.»

TITRE V

*Dispositions particulières*CHAPITRE 1^{ER}**Expéditions et copies de pièces du dossier**

Art. 33

§ 1er. Aucune expédition ou copie des actes de procédure, rédigés par la Chambre des représentants, ne peut être délivrée sans l'autorisation expresse de la Chambre des représentants.

§ 2. Les frais de toutes les expéditions et copies sont à charge des demandeurs.

CHAPITRE II

Coauteurs et complices; connexité

Art. 34

§ 1er. Les coauteurs et les complices de l'infraction pour laquelle le ministre est poursuivi et les auteurs des infractions connexes sont poursuivis et jugés en même temps que le ministre, sur citation du procureur général.

§ 2. Le paragraphe précédent ne s'applique toutefois pas aux auteurs de crimes et de délits politiques et délits de presse qui sont connexes avec l'infraction pour laquelle le ministre est poursuivi.

TITEL VI

Cumulproblematiek

Art. 35

Deze wet is niet van toepassing op de vervolging en de berechting van een minister voor misdrijven die door hem mochten zijn gepleegd in de uitoefening van het ambt van lid van een gemeenschaps- of gewestregering.

TITEL VII

Inwerkingtreding

Art. 36

Deze wet treedt in werking op de dag dat zij in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

3 november 1997

TITRE VI

Problématique du cumul

Art. 35

La présente loi ne s'applique pas aux poursuites et jugement d'un ministre pour des infractions qu'il aurait commises dans l'exercice de la fonction de membre d'un gouvernement de communauté ou de région.

TITRE VII

Entrée en vigueur

Art. 36

La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

3 novembre 1997

N. DE T'SERCLAES